

Европейски земеделски фонд за развитие на селските райони –
Европа инвестира в селските райони

ПРОГРАМА ЗА РАЗВИТИЕ НА СЕЛСКИТЕ РАЙОНИ 2007 – 2013 г.

ОДОБРЯВАМ:

ПРЕДСЕДАТЕЛ НА УС НА МИГ ДОБРИЧКА /инж. Тошко Петков/

Аналитичен доклад

**Проучване и анализ за идентифициране на
заинтересованите страни от разработване и изпълнение на
Стратегия за водено от общностите местно развитие на
територията на МИГ – съвпадаща с административните
граници на община Добричка, и за установяване на техните
потребности**

Август, 2016 г.

СЪДЪРЖАНИЕ

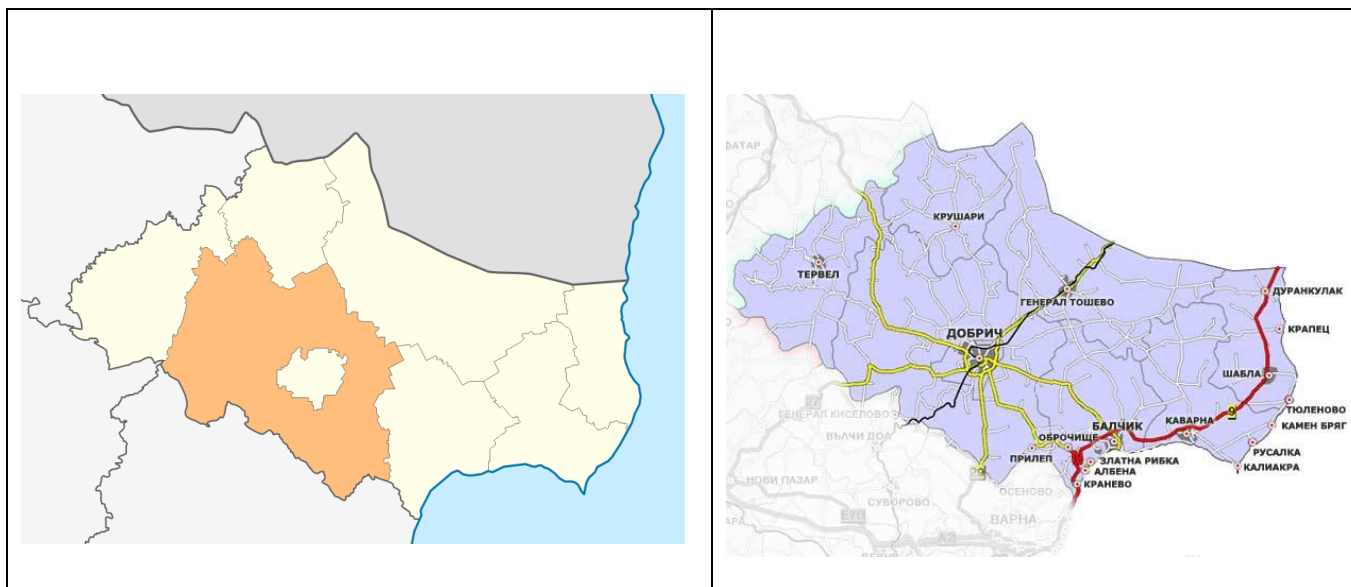
	страница
ВЪВЕДЕНИЕ	4
1. Идентифициране на групите заинтересовани страни от разработване и изпълнение на Стратегия за водено от общностите местно развитие на територията на МИГ – съвпадаща с административните граници на община Добричка	6
1.1. Списък на заинтересованите страни от разработване / прилагане на СВОМР на МИГ „Добричка“	6
1.2. Анализ на интересите (PRES анализ)	15
1.3. Избор на ключови заинтересовани страни за участие в разработване/ прилагане на СВОМР на МИГ „Добричка“	16
2. Проучване и анализ за установяване на потребностите на групите заинтересовани страни от разработване и изпълнение на Стратегия за водено от общностите местно развитие на територията на МИГ „Добричка“	23
2.1. Потребности на местните общности и групите заинтересовани страни, свързани с развитие на територията на МИГ „Добричка“	25
2.2. Направления на работата на МИГ „Добричка“ в подкрепа на местното развитие в бъдеще	27
2.3. Потребности на местните общности по отношение основните услуги на територията на МИГ „Добричка“	30
2.4. Потребности на местните общности по отношение ремонт и обновяване на инфраструктура за отдих, туристическа инфраструктура и сгради с религиозно значение на територията на МИГ „Добричка“	32
2.5. Направления, в които бизнесът от територията на МИГ „Добричка“ има потребност от подкрепа	34
2.6. ПОТРЕБНОСТИ НА ПУБЛИЧНИЯ СЕКТОР ОТ ИНВЕСТИЦИИ И ПОДКРЕПА	37
2.7. ПОТРЕБНОСТИ НА НЕСТОПАНСКИЯ СЕКТОР ОТ ИНВЕСТИЦИИ И ПОДКРЕПА	44
2.8. ПОТРЕБНОСТИ НА СТОПАНСКИЯ СЕКТОР ОТ ИНВЕСТИЦИИ И ПОДКРЕПА	50
3. ИЗВОДИ ОТ ПРОУЧВАНЕ И АНАЛИЗ ЗА ИДЕНТИФИЦИРАНЕ НА ЗАИНТЕРЕСОВАНИТЕ СТРАНИ ОТ РАЗРАБОТВАНЕ И ИЗПЪЛНЕНИЕ НА СТРАТЕГИЯ ЗА ВОДЕНО ОТ ОБЩНОСТИТЕ МЕСТНО	64

**РАЗВИТИЕ НА ТЕРИТОРИЯТА НА МИГ –
СЪВПАДАЩА С АДМИНИСТРАТИВНИТЕ ГРАНИЦИ
НА ОБЩИНА ДОБРИЧКА, И ЗА УСТАНОВЯВАНЕ НА
ТЕХНИТЕ ПОТРЕБНОСТИ**

ПРИЛОЖЕНИЯ

ВЪВЕДЕНИЕ

Фигура 0. Местоположение и територия на МИГ „Добричка“

ЦЕЛИ И ЗАДАЧИ НА ПРОУЧВАНЕТО:

- **Основна цел:**

Идентифициране на заинтересованите страни от разработване и изпълнение на Стратегия за водено от общностите местно развитие на територията на МИГ „Добричка“ – съвпадаща с административните граници на община Добричка, и установяване на техните потребности.

- **Специфични цели**

- Идентифициране на заинтересованите страни.
- Установяване на потребностите на идентифицираните заинтересовани страни.

- **Задачи**

- Да се определят заинтересованите страни от местната общност на територията на община Добричка, чиито интереси и дейности могат и ще бъдат засегнати от разработването и изпълнението на Стратегия за водено от общностите местно развитие.
- Да се определят потребностите на основните заинтересовани страни във връзка с разработване и изпълнение на Стратегия за водено от общностите местно развитие на територията на община Добричка.
- Да се анализира събраната информация и да се формулират изводи и препоръки във връзка с разработване и изпълнение на Стратегия за водено от общностите местно развитие на територията на община Добричка.

ОБХВАТ НА ПРОУЧВАНЕТО

- **Териториален обхват**

Изследването беше проведено на територията на МИГ „Добричка“, попадаща в административните граници на община Добричка.

- **Целеви групи**

- Местните общности на територията на община Добричка.

- **Конкретни дейности:**

- подготовка на методика за провеждане на проучването;
- извършване на проучване за идентифициране на заинтересованите страни и за установяване на техните потребности по отношение на воденото от общностите местно развитие;
- обработка и анализ на събраната информация от проучването чрез различни методи за осигуряване на достоверност, актуалност и представителност на резултатите;
- изготвяне на Доклад за идентифицирани заинтересовани страни и техните потребности във връзка с разработване и изпълнение на Стратегия за водено от общностите местно развитие на територията на МИГ – съвпадаща с административните граници на община Добричка с изводи и препоръки.

ЦЕЛИ НА ДОКЛАДА

Анализ на заинтересованите страни (Стейкхолдър анализ)

Терминът „заинтересована страна“ (в англоезичните държави еквивалентът е **stakeholder - стейкхолдер**) се използва в правото и управлението. Тя описва организации, структури или личности, които имат засегнати интереси, както в дело, така и в начинание. **Анализът на заинтересованите страни** има за цел, както да ги идентифицира, така и да установи техните конкретни интереси и потребности. Тази техника се прилага, за да се консолидират целите и да се определят някои рискове в подготовката и изпълнението на конкретни политики или програми, в конкретния случай в политиката за местно развитие. Той поставя основата и структурира планирането, мониторинга и оценката на политиките чрез участие в тези процеси на всички, които са заинтересовани и имат отношение към тях. Този анализ е основен елемент от стратегическото управление и планирането и е предпоставка за партньорство и партниране.

Важно е да се подчертае, че **заинтересованите страни следва да се идентифицират прецизно**, защото те са различни във всеки конкретен случай и зависят от контекста и спецификата на съответната политика/програма.

В зависимост от конкретната ситуация, заинтересованите страни могат да включват: представители на бизнеса (работодатели); индустриални и търговски обединения; професионални асоциации и браншови организации; неправителствени организации; местни общности; граждански сдружения, обществеността като цяло.

Идентифицирането на заинтересованите страни включва:

- определянето на страните, които ще бъдат засегнати пряко или косвено, положително или отрицателно от дадена политика;
- степента на въздействие на всеки един от тези индивиди, групи, организации върху процеса на разработване, изпълнение и оценка на политиката;

- отчитане на техните интереси и влияние върху политиката (Анализ на интересите/ PRES-анализ).

1. Идентифициране на групите заинтересовани страни от разработване и изпълнение на Стратегия за водено от общностите местно развитие на територията на МИГ – съвпадаща с административните граници на община Добричка

Внимателното идентифициране на групите заинтересовани страни става, като се оценяват следните елементи:

- Кой са потенциалните благодетелствани страни?
- Кой може да претърпи неблагоприятно въздействие?
- Кой може да повлияе негативно, така че осъществяването на планираните действия да се проточи или възпрепятства?
- Кой има капацитет и възможности да подкрепи планираните дейности?

1.1. Списък на заинтересованите страни

Първата стъпка е съставянето на **списък**, който включва различните институции, организации, групи и индивиди, които могат да имат отношение и/или да въздействат върху политиката за регионално/ местно развитие или върху които изпълнението ѝ може да окаже влияние. Целта на този списък е да даде първоначална информация за разработване на матрица за анализ на заинтересованите страни.

В контекста на настоящото проучване, **заинтересовани страни** са:

- тези, чиито интереси са засегнати от стратегическите документи и провеждана политика за местно развитие;
- тези, които разполагат с необходимата информация, ресурси и компетенции за извършване оценка на въздействието, формулиране на политиката и тяхното изпълнение;
- тези, които контролират съответните инструменти по прилагането ѝ.

При изготвянето на списъка екипът, изготвил анализа, се е ръководил от разбирането, че отношение към въздействие върху или влияние от подготовката и изпълнението на политиката за регионално/местно развитие на община Добричка имат следните групи или лица:

- **ПУБЛИЧЕН СЕКТОР:** представители на **местната и регионална власт**, в това число общински администрации и изборни длъжности, общински съвет; представителите на децентрализираните структури на **държавната власт**, имащи пряко отношение/влияние/въздействие към местното развитие;
- **СТОПАНСКИ СЕКТОР:** представители на бизнеса, в това число и еднолични търговци, земеделски производители, кооперации; представители на търговски дружества, предоставящи комунални услуги в общината; представители на търговски дружества с преобладаващо държавно участие;

- **НЕСТОПАНСКИ СЕКТОР:** представители на структурите на гражданското общество (СГО), в това число НПО, културни институции, читалища, спортни клубове, туристически дружества, настоятелства и т.н.; представители на образователните институции, здравни и социални заведения; представители на социалните партньори и медиите; граждани.

На таблица 1 е представен списък с идентифицирани заинтересовани страни, имащи пряко отношение/ влияние/ въздействие към местното развитие.

Таблица 1. Заинтересовани страни от политиката за развитие на територията на МИГ „Добричка“

СЕКТОРИ	ГРУПИ ЗАИНТЕРЕСОВАНИ СТРАНИ	ЗАИНТЕРЕСОВАНИ СТРАНИ	
ПУБЛИЧЕН СЕКТОР	МЕСТНА ВЛАСТ	МЕСТНА ВЛАСТ	МЕСТНА ВЛАСТ: Община ДОБРИЧКА <ul style="list-style-type: none"> • Общински съвет; • Кмет • Общинска администрация; • кметове и кметски наместници.
	Публично здравеопазване	Здравни институции	На територията на община Добричка няма публична здравна институция. Населението се обслужва от МБАЛ Добрич – гр. Добрич, в която община Добричка е акционер.
	Образование	Образователни институции	Детски градини – 31; Професионални гимназии – няма. ЦДГ – 31 целодневни детски градини в 31 села Структурата на общинските училища се състои от 13 основни : Основни училища: <ol style="list-style-type: none"> 1. ОУ "Васил Левски" с.Божурово; 2. ОУ "Васил Левски" с.Хитово; 3. ОУ "Добри Войников" с.Победа; 4. ОУ "Н.Й.Вапцаров" с.Карапелит; 5. ОУ "Неофит Рилски" с.Ловчанци; 6. ОУ "Отец Паисий" с.Батово; 7. ОУ "Отец Паисий" с.Овчарово; 8. ОУ "П.К.Яворов" с.Стефаново; 9. ОУ "Климент Охридски" с.Смолница;

СТОПАНСКИ СЕКТОР			<p>10. ОУ "Св.Св.Кирил и Методий" с.Ведрина;</p> <p>11. ОУ "Св.Св.Кирил и Методий" с.Дончево;</p> <p>12. ОУ "Стефан Караджа" с.Житница;</p> <p>13. ОУ "Христо Ботев" с.Стожер.</p>
	ДЪРЖАВНА ВЛАСТ НА РЕГИОНАЛНО НИВО	Държавни структури на областно ниво	<ul style="list-style-type: none"> • Областен управител на област Добрич; • Областен съвет за развитие на област Добрич; • Областна дирекция „Земеделие” Добрич; • Регионална инспекция по околната среда и водите (РИОСВ)
	ДЪРЖАВНА ВЛАСТ НА ОБЩИНСКО НИВО	Държавни структури на общинско ниво	<p>Структурите на изпълнителната (държавна) власт, обслужващи територията на община Добричка, са ситуирани на територията на град Добрич:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Дирекция „Бюро по труда” за Община Добричка – клон в гр.Добрич; • Дирекция „Социално подпомагане” за Община Добричка - отдел Социално подпомагане; • Дом за възрастни хора с деменция - с.Опанец.
СТОПАНСКИ СЕКТОР	Стопански субекти в селското стопанство		<p>ОБЩА ИНФОРМАЦИЯ ЗА СЕКТОРА:</p> <p>Арендатори и наематели – 296;</p> <p>ЧЗС – 571.</p> <p>Фирми/ЧЗП/ЧЗС/ФЛ – брой:1585</p> <p>Зърнопроизводство – 792;</p> <p>Зеленчукопроизводство – 37;</p> <p>Търговия – 178;</p> <p>Овощарство – 18;</p> <p>Пчеларство – 77;</p> <p>Билкарство – 5;</p> <p>Говедовъдство – 74;</p> <p>Овцевъдство – 17;</p> <p>Тютюнопроизводство – 3.</p>
		- Земеделски производители: Растениевъдство	Регистрирани Земеделски производители - РАСТЕНИЕВЪДСТВО:

		<ul style="list-style-type: none"> • Орехите ЕООД - с. Козлодуйци; • Родос - Желка Никова ЕТ - с. Полковник Минково; • ЦАХО - Георги Георгиев ЕТ - с. Стефан Караджа; • СИМ 2000 ООД - с. Вратарите; • СИМ-АГРО 1 ООД - с. Вратарите; • Монтерей - Златко Петков ЕТ - с. Стефаново; • Съби Лазаров ЕТ - с. Плачидол; • Стоилов-69 – Светлин Кирчев ЕТ - с. Стефан Караджа; • Стойчеви - Агро ООД - с. Стожер; • Далия-50 - Гергина Неделчева ЕТ - с. Дончево
	- Земеделски производители: Животновъдство	Животновъдство: <ul style="list-style-type: none"> ➤ Свинекомплекс –с.Козлодуйци „Аякс-1“ ЕООД; ➤ Насто-пет ЕООД; ➤ Кравеферма с.Овчарово“ Недко Недков „ ЕООД -6000 животни; ➤ Кравеферма“ Рогови“-с.Котленци-280 животни; ➤ Кравеферма ЗП Венцислав Пантелеев-с.Смолница-600 животни; ➤ Кравеферма ЕТ“ ДавитДжавид Бейтула-,„с.Карапелит; ➤ Сиси - Съби Събев ЕТ - с. Плачи дол; ➤ Ивис-52 ЕООД - с. Стефан Караджа.
	- Кооперации селското стопанство в	Земеделски кооперации – 31 Водещи кооперации: <ol style="list-style-type: none"> 1. ПТК“Урожай“ Дончево 2. ЗКПУ“XXI-ви век“ Владимирово 3. ПТК“Житница“ Житница 4. ЗК“Победа“ Победа 5. ППК“Заря“ Божурово 6. ЗКПУ“Ведрина“ Ведрина 7. ЗК“Добротица“ Стефаново 8. ЗКПУ“Пчела“ Пчелник 9. ПТК“Цар Самуил“ Самуилово

			<p>10. ПТК“Единство“ Тянево 11. ЗКПУ“Медовина“ Медово 12. ЗК“Приморци“ Приморци 13. ЗК“Г. Бенковски“ Бенковски 14. ЗКПУ“Съзнание“ Пчелино 15. ПТК“Възраждане“ Паскалево 16. ЗКПУ“Смолница“ Смолница 17. ЗК“Орлова могила“ Орлова могила 18. ЗК“Долина“ Долина 19. ЗК“Овчарово“ Овчарово 20. ЗКПУ“Камен“ Камен 21. ЗКПУ“Лясково“ Лясково 22. ЗК“Агра“ Методиево 23. ПТК“Методиево“ Методиево 24. ЗК“Полк.Минков“ Полк.Минково 25. ППК“Братство“ Росеново 26. ЗК“Зора95“ М.Смолница 27. ЗК“Козлодуйци“ Козлодуйци 28. КПТУ“Подслон“ Подслон 29. ЗКЧС“Ал.Стамболийски“Смолница 30. ЗК“Сплотеност“ Владимирово 31. ЗК“Бдинци“ Бдинци</p>
<p>Предприятия от сектор промишленост</p>	<p>- Предприятия от хранително-вкусовата промишленост</p>	<p>В сектора на преработващата промишленост на територията на МИГ – Добричка работят микро и малки предприятия, водещи от които са:</p> <p>Хранително-вкусова промишленост:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Мандра Недко Недков-с.Овчарово; • Мандра Рогови-с.Котленци; • Транжорна „Джеронимо“ – с.Росеново; • Кланница Недко Недков – с.Овчарово; • Яйца и птици-Зора АД – с.Дончево; • Цех за гушене на патки-с.Стефаново; • Център за генетика на пекинска патица-с.Стефаново; • Медената къща в с.Прилеп-медени продукти; • Дестилерии за етерични масла-2 	

		бр
	- Предприятия от преработваща промишленост (без ХВП)	Преработващи предприятия (без ХВП) промишленост: <ul style="list-style-type: none"> • Производство на биодизел-с.Карапелит; • Производство на мебели - с.Бранище; • Производство на обувки - с.Бенковски; • Изделия от ковано желязо –с. П. Свещарово; • Дърворезбар - с.Одринци; • Производство на бетонни блокчета - с. Плачи дол; • Клен Еоод - с. Стефан Караджа
Предприятия от сектор туризъм	- Места за настаняване, хранене и туристически атракции	Hotели и/или места за настаняване: <ul style="list-style-type: none"> • Къща за гости в с.Златия; • Къща за гости в с. Батово; • Чифлик“ Чукурово“ в с.Прилеп Туристически атракции <ul style="list-style-type: none"> • Медената къща в с.Прилеп-медени продукти; Питейни заведения и ресторанти: <ul style="list-style-type: none"> • ЕТ „ХРИСИ - Христина Янакиева“, с. Царевец • ЕТ „МИЛАН СТЕФАНОВ“, с. Овчарово • ЕТ „ПАНТЕЛЕЙМОНОВ - КРАСИМИР ПЕТРОВ“, с. Бранище • ЕТ „СИМЕОНОВА-69 - ИЛИАНА СИМЕОНОВА“, с. Одърци • ЕТ „НУРЕЛ И ФЕРАД“, с. Бенковски • „НУРЕЛЕ“ ЕООД, с. Бенковски • ЕТ „АЛЕКСАНДРА Т.Д - ДАНЧО МУРАЛЕВ“, с. Божурово
Предприятия от сектор търговия и услуги	- Предприятия от сектори търговия, услуги, строителство и транспорт	Община Добричка – водещи предприятия от сектори търговия, услуги, строителство и транспорт <ul style="list-style-type: none"> • ЕТ „Тери - Антон Георгиев“, с. Победа • ЕТ „Алекси Алексиев – Ава“, с. Победа • ЕТ „Гюлнар Сали Мехмед“, с.

		<p>Бенковски</p> <ul style="list-style-type: none"> • ЕТ „Билгин Мюстеджеб - Щастие Бмв“, с. Бенковски • М-Агро ЕООД, с. Стожер • ЕТ „Хранителни Стоки – Пенка Йорданова“, с. Паскалево • „Пкп“ ЕООД, с. Бранище • „Велико“ ООД, с. Козлодуйци • ЕТ „Алкин - Назмие Исмаил“, с. Фелдфебел Денково • ЕТ „Кипарис - Христо Игнатов“, с. Овчарово • Дикс - Трейд ООД, с. Дончево • Агростарт ООД, с. Ловчанци • ЕТ „Картел - Деньо Радев“, с. Стефаново • Томи Експрес ЕООД, с. Стефаново • ЕТ „Сека - Туркян Сали“, с. Фелдфебел Денково • ЕТ „Сиси - Гинка Стоянова“, с. Стожер • Каваците ЕООД, с. Батово • ЕТ „Нелита - Нели Георгиева“, с. Бранище • ЕТ „Караджова - Маргарита Станчева“, с. Стефан Караджа • Гласпрофил ЕООД, с. Паскалево • ЕТ „Алеко Василев – Алиса“, с. Стожер • ЕТ „Мавреско - Димитър Радичков“, с. Гешаново • ЕТ „Ник - Панайот Недялков“, с. Дончево • ЕТ „Скала - Марияна Банкова“, с. Бранище • ЕТ „Стоян Енев – Паунари“, с. Дончево • ЕТ „Добриня - Иванка Димитрова“, с. Дончево • Насто-Пет ЕООД, с. Бранище
	- Здравни и социални услуги	<ul style="list-style-type: none"> - 19 лекарски практики - 11 стоматологични практики

НЕСТОПАНСКИ СЕКТОР

Юридически лица с нестопанска цел (сдружения, фондации и др.)	Сдружения в сферата на образованието	Училищните настоятелства: <ul style="list-style-type: none">• УН на ОУ "Стефан Караджа", с.Житница,• УН на ОУ"Добри Войников", С.Победа,• УН на ОУ"П.К.Яворов", с.Стефаново
	Сдружения в сферата на спорта и младежките дейности	СПОРТНИ КЛУБОВЕ, регистрирани като ЮЛНЦ: <ul style="list-style-type: none">• ФК Орловец-с.Победа;• ФК Добруджанец-с.Овчарово;• ФК Добруджански спортист с-Ст. Караджа;• ФК Устрем Д- с.Дончево;• ФК Хр.Ботев- с.Стожер;• ФК Спортист Стефаново- с.Стефаново;• ФК Искра-41- с.Бенковски;• ФК Левски-2012- с.Карапелит;• ФК Вихър-2013- с.Бранище.
Читалища	Народни читалища	<ul style="list-style-type: none">• НЧ "Пробуда-1896"- с.Победа;• НЧ "Пробуждане-1898 г."- с.Ломница;• НЧ "Христо Ботев-1941 г." - с.Козлодуйци;• НЧ "Васил Левски-1941 г."- с.Тянево;• НЧ "Гео Милев-1940 г." -с.Житница;• НЧ "Напредък-1942 г."- с.Дончево;• НЧ "Георги Тодоров-1940 г." с.Владимирово;• НЧ "Стефан Караджа-1942 г." - с.Смолница;• НЧ "Стефан Караджа-1941 г."- с.Лясково;• НЧ "Светлина-1940 г."- с.Ловчанци;• НЧ "Кирил и Методий-1942 г."- с.Бенковски;• НЧ "Свобода"- с.Стожер;• НЧ "Н.Й.Вапцаров-1941 г." - с.Стефаново;• НЧ "Йордан Йовков-1941 г."- с.Котленци;• НЧ"Просвета-1940 г." -с.Плачи дол;

		<ul style="list-style-type: none"> • НЧ "Кирил и Методий-1900 г." - с.Фелдфебел Денково; • НЧ "Светлина-1941 г."- с.Ведрина; • НЧ "Груди Филипов-1940 г."- с.Божурово; • НЧ "Възраждане-1941 г." -с.Одринци; • НЧ "Захари Стоянов-1940 г."- с.Овчарово; • НЧ "Христо Ботев-1941 г."- с.Методиево; • НЧ "Нов живот-1941"- с.Черна; • НЧ "Просвета-1940" -с.Царевец; • НЧ "проф.Асен Златаров-1940 г."- с.Стефан Караджа"; • НЧ "Димитър Минчев-1896 г."- с.Паскалево; • НЧ "Христо Ботев-1941 г."- с.Батово; • НЧ "П.Р.Славейков-1942"- с.Бранище; • НЧ "Димитър Паскалев-1940 г."- с.Росеново; • НЧ "Просвета-1940 г."- с.Хитово; • НЧ "Д-р Йосиф Йосифов-1884 г."- с.Карапелит; • НЧ "Христо Смирненски - 1947 г."- с.Одърци; • НЧ "Просвета-1941 г."- с.Свобода; • НЧ "Добри Чинтулов-1941 г."- с.Славеево.
Организации, свързани с вероизповеданията	Църковни настоятелства и други организации, свързани с вероизповеданията	<ul style="list-style-type: none"> • Църковни настоятелства – 8 бр. • Мюсюлмански настоятелства -16 бр.
Представители на уязвими групи	Представители на малцинствени общности и уязвими групи	Представители на малцинствени общности: <ul style="list-style-type: none"> • Физически лица от ромска общност • Физически лица от турска общност • Представители на центрове за култура и традиции от турската и ромска общност

			Представители на уязвими групи: <ul style="list-style-type: none"> • Хора с увреждания; • Пенсионери - физически лица.
	Физически лица с интереси от развитие на територията	Граждани от територията на МИГ – Добричка	Физически лица с интереси и/ или потребности

Представеният списък няма претенция за изчерпателност по отношение на включените организации / фирми / институции, но е от изключителна важност при разработването на Стратегията за водено от общностите местно развитие на МИГ – „Добричка“ да бъдат идентифицирани групите заинтересовани страни и да бъдат определени техните потребности.

Ако в процеса на разработване и изпълнение на Стратегията за ВОМР се включват интересите на тесен кръг заинтересовани страни, голям е рискът да попадне „под контрол“ и да бъдат представени само интересите на специфични групи, които могат да спечелят или загубят от съответното решение.

Една от причините за разнообразяване на кръга от заинтересованите страни е да се намали рискът от пристрастие или тенденциозност при вземането на решения в областта на местното развитие. При идентифицирането на заинтересованите страни не би трябвало да се изключва никой с действителни интереси. Затова е необходимо да се познават всички заинтересовани страни, да се различава и разбира тяхното многообразие, да се познават техните интереси, гледни точки и очаквания относно характера и съдържанието на Стратегията.

Европейската комисия препоръчва при идентифицирането на целевите групи да се има предвид: по-широкото въздействие върху други политики; необходимостта от специфичен опит, компетентност или технически знания; необходимост от включване на неорганизиран интереси; опита на участниците от предишни консултации; необходимостта от правилен баланс между представителите на социалните и икономическите партньори, големите и малките организации или фирми, по-широки групи (вкл.културни центрове и народни читалища) и специфични целеви групи (например младежи до 29 г., жени, възрастни хора, безработни или етнически малцинства).

В зависимост от интересите и влиянието в сферата на политиката за местно развитие идентифицираните към момента заинтересовани страни следва да бъдат „групирани“, като за целта е използван **анализът на интересите (PRES-анализ)**.

1.2. Анализ на интересите (PRES анализ)

За разработването на Стратегията за водено от общностите местно развитие на **Местна инициативна група Добричка** е важно да се проучат интересите/потребностите на групите заинтересовани страни. Анализът на интересите се извършва чрез прилагане на техника наречена PRES (Pressure Analysis). Всяка организация е свързана с определен брой общности, които имат определени интереси за развитието на територията. Те оказват влияние върху избора на проектна стратегия.

Анализът на интересите преминава през следните фази:

1. Идентифициране на общностите, които влияят или се влияят от разглеждания проблем (т.нар. стейкхолдър анализ (анализ на заинтересованите страни)) – това е изпълнено в предходния етап;
2. Изясняване и конкретизиране на заявените интереси/потребности от всяка общност;
3. Съгласуване на интересите/потребностите на отделните общности с интересите на цялата територия.

Правилната оценка на отношението, значимостта и степента на влияние на заинтересованите страни има съществено значение за включването им при разработването, одобрението и изпълнението на Стратегията за водено от общностите местно развитие на МИГ Добричка.

Важно е да се вземат предвид следните няколко съществени **ИНДИКАТОРИ ЗА ВЛИЯНИЕ/ НАТИСК**:

- Власт и статус - политически, социален и икономически;
- Контрол над стратегически ресурси;
- Неформално влияние;
- Степен на организираност;
- Властови взаимоотношения с други заинтересовани страни;
- Значение за изхода и успеха на политиката/програмата.

Определянето на ролята, интересите и възможностите на идентифицираните заинтересовани страни за влияние върху процеса на формулиране, прилагане, наблюдение и оценка на Стратегията за водено от общностите местно развитие е много важен момент. Този анализ се прави с помощта на следните **ПОКАЗАТЕЛИ ЗА ГРУПИРАНЕ**:

- Какви са очакванията на групите заинтересовани страни по отношение на средата и стратегията?
- Какво е предварителното отношение на групите заинтересовани страни към вероятни промени в средата и към Стратегията?
- Какви са възможните ползи за групите заинтересовани страни от включване на техни приоритети в разработваната стратегия?
- Кои интереси на заинтересованите страни се засягат от реализацията на отделна цел или цели, включени в разработваната стратегия?
- Какви са взаимоотношенията между групите заинтересованите страни?
- Какви ресурси са в състояние или биха могли да мобилизират заинтересованите страни?

1.3. Избор на ключови заинтересовани страни за участие в разработване/ прилагане на СВOMP на МИГ Добричка.

Методика за избор на ключови заинтересовани страни за участие в разработване/прилагане на СВОМР на МИГ Добричка. При идентифицирането на групите заинтересовани страни от разработване на СВОМР се следва следната последователност от стъпки:

- **Идентифициране на заинтересованите страни:**

Първоначално идентифициране на потенциалните групи заинтересовани страни въз основа на вторична информация (списък на заинтересованите страни);

- **Интереси:**

Определяне на **интересите**: определяне на **мотивите и притесненията**, които групата от заинтересовани страни има по отношение на разработването на Стратегия за водено от общностите местно развитие на МИГ Добричка, както и на **евентуални изгоди и/или загуби** за съответната заинтересована страна от реализирането ѝ. За всяка група заинтересовани лица се определят три основни интереса;

- **Отношение:**

Отразява потенциалната реакция на отделните групи заинтересовани страни по отношение СВОМР. Оценява се от "силен поддръжник" до "силен опонент" по следната скала:

- +3: силен поддръжник;
- +2: умерен поддръжник;
- +1: неутрален/ независим;
- 2: умерен опонент;
- 3: силен опонент.

- **Власт:**

Властта на отделните групи заинтересовани страни се отнася до количеството ресурси (Ч - човешки, Ф - финансови, П - политически), с които разполагат и способността им да мобилизират тези ресурси в подкрепа или против реализацията СВОМР. Оценяват се по скала от 1 до 5, където:

- 5 - много силна;
- 4 - силна;
- 3 - средна;
- 2 - слаба;
- 1 - много слаба.

- **Влияние:**

Нивото на влияние на всяка заинтересована страна се определя от сумата на дадените оценки за всеки един от видовете ресурси, т.е. влияние = Ч+Ф+П;

- **Обща оценка:**

Оценка за всяка от заинтересованите страни е произведение на отношението/позицията и влиянието, т.е. Обща оценка = Отношение*Влияние;

- **Резултат**

Резултатът от извършената оценка за идентифициране на ключовите групи заинтересовани страни се определя в два показателя:

- **Необходимост от включване:**

Необходимостта от включване на всяка една заинтересована страна в процеса на разработване на политика за развитие се определя по следния начин:

Ако общата оценка е по-голяма от 10 в абсолютна стойност - заинтересованата страна трябва да участва, ако общата оценка е по-ниска от 10 в абсолютна стойност, заинтересованата страна може да се пренебрегне.

- **Степен на участие:**

Идентифицира се нивото на ангажираност на заинтересованите страни в процеса на разработване на Стратегията за ВОМР. За целите на анализа заинтересованите страни могат да бъдат разделени в три групи:

- **1 Група:** Със силно позитивно или негативно отношение към политиката и високо ниво на сила/власт – с обща оценка в абсолютна стойност на заинтересована страна над 30: Тази група трябва да участва активно в процеса на взимане на решения във връзка с разработване на СВОМР;
- **2 Група:** С умерено позитивно или негативно отношение и средно ниво на власт/сила – с обща оценка между 10 и 20: с тази група трябва да бъдат провеждани консултации и да бъде включена в обсъжданията и консултациите;
- **3 Група:** С умерено позитивно или негативно отношение и ниско ниво на власт/сила: общата оценка в абсолютна стойност на заинтересована страна е между 10 и 20 - Трябва да бъде информирана.

На таблица 2 е представена методиката за идентифициране на ключови групи заинтересовани страни от разработване и изпълнение на СВОМР на МИГ - „Добричка“.

Таблица 2. Методика за идентифициране на ключови групи заинтересовани страни от разработване и изпълнение на СВОМР на МИГ - „Добричка“

Групи Заинте ресо ва ни страи	Критерии за оценка	Резултат
--	--------------------	----------

	Интереси: Три основни интереса	Отношен ие към СВОМР	Власт: количеств о ресурси			Влияние: = Ч+Ф+П;	Обща оценка: Обща оценка = Отношени е*Влияние.	Необходи мост от включван е	Степен на участие
			Ч - човешки,	Ф- финансови	П – политичес ки				
			Ч	Ф	П				

С помощта на матрицата отговаряме на следните въпроси:

- Кои са групите заинтересовани страни от разработване и изпълнение на СВОМР?
- Защо ги включваме?
- По какъв начин заинтересованите страни участват в процесите на планиране и изпълнение на СВОМР?

На таблица 3 е представена оценката за идентифициране на групи заинтересовани страни от разработване и изпълнение на СВОМР на МИГ - „Добричка“.

Таблица 3. Идентифициране на групи заинтересовани страни от разработване и изпълнение на СВОМР на територията на МИГ „Добричка“

Идентифициране на групи заинтересовани страни от разработване и изпълнение на СВОМР на МИГ – Добричка									
Заинтересовани страни	Критерии за оценка							Резултат	
	Интереси:	Отношение +3 до -3	Власт 1 до 5			Влияние	Обща оценка	Необходимост от включване	Степен на участие
			Ч	Ф	П				
ПУБЛИЧЕН СЕКТОР									
Местна власт	Силен интерес и полза Интерес от реализиране	3	4	4	4	12	36	Да	Активно участие в процеса на взимане на решения
Публични здравни институции	Неутрални – извън територията на МИГ	-3	0	0	2	2	-6	Не	Няма нужда и не са допустими за включване
Образователни институции	Полза	2	3	1	2	6	12	Да	Трябва да участват в консултации
Държавни структури на областно ниво	Съгласуваност	1	2	1	2	4	4	Не	Съответствие между СВОМР и планове и стратегии на областно и регионално равнище Трябва да бъдат информирани и да се осигури съгласуване
Държавни структури на общинско ниво	Съгласуваност Индириктна изгода	1	2	1	2	5	5	Не	Трябва да бъдат информирани
СТОПАНСКИ СЕКТОР									
Земеделски	Силен интерес и полза	3	4	3	4	11	33	Да	Активно участие в процеса

производители: растениевъдство	– подкрепа за развитие на земеделското стопанство									на взимане на решения
Земеделски производители: животновъдство	Силен интерес и полза – подкрепа за развитие на земеделското стопанство	3	4	3	4	11	33	Да		Активно участие в процеса на взимане на решения
Предприятия от хранително- вкусовата промишленост	Силен интерес и полза – подкрепа за инвестиции	3	4	3	3	10	30	Да		Активно участие в процеса на взимане на решения
Предприятия от преработваща промишленост (без ХВП)	Интерес от възможности за подкрепа на инвестиции в неземеделския сектор	3	2	4	3	9	27	Да		Активно участие в процеса на взимане на решения
Предприятия от туризма	Силен интерес и полза – подкрепа за развитие на неземеделски дейности	3	3	4	3	10	30	Да		Активно участие в процеса на взимане на решения
Предприятия от сектори търговия, услуги, строителство и транспорт	Силен интерес и полза – подкрепа за развитие на неземеделски дейности	3	3	4	3	10	30	Да		Активно участие в процеса на взимане на решения
Здравни и социални услуги	Силен интерес и полза – подкрепа за развитие на неземеделски дейности – услуги	3	2	3	3	8	24	Да		Трябва да участват в консултации

НЕСТОПАНСКИ СЕКТОР										
Сдружения в сферата на образованието	Интерес и полза – подкрепа за инвестиции в социалната сфера	2	3	2	2	7	14	Да	Трябва да участват в консултации	
Сдружения в сферата на спорта и младежките дейности	Интерес и полза – подкрепа за инвестиции в спорта	3	3	2	3	8	24	Да	Трябва да участва в консултации	
Читалища	Полза – подкрепа за инвестиции в културата	3	4	3	3	10	30	Да	Активно участие в процеса на взимане на решения	
Църковни настоятелства и други организации, свързани с вероизповеданията	Възможна полза	2	2	2	3	7	14	Не	Трябва да участва в консултации	
Представители на малцинствени общности и уязвими групи (юридически и физически лица)	Интерес, потребности от подкрепа	3	4	2	4	10	30	Да	Активно участие в процеса на взимане на решения	
Физически лица с интереси от развитие на територията	Интерес, потребности от подкрепа	3	3	2	3	8	24	Да	Трябва да участват в консултации	

Изводи:

Идентифицираните групи заинтересовани страни със силно позитивно/негативно отношение към политиката и високо ниво на сила/власт, които трябва да бъдат включени в процесите на взимане на решения по разработване и реализация на Стратегията за водено от общностите местно развитие на територията на МИГ Добричка, са:

- Местна власт
- Земеделски производители: растениевъдство
- Земеделски производители: животновъдство
- Предприятия от хранително-вкусовата промишленост
- Предприятия от туризма
- Предприятия от преработваща промишленост (без ХВП)
- Предприятия от сектори търговия, услуги, строителство и транспорт
- Читалища
- Представители на малцинствени общности и уязвими групи (юридически и физически лица)

Консултиране в процеса на разработване на СВОМР на МИГ Добричка трябва да се осъществи със следните групи заинтересовани страни:

- Образователни институции
- Предприятия от преработваща промишленост (без ХВП)
- Сдружения в сферата на образованието
- Сдружения в сферата на спорта и младежките дейности
- Църковни настоятелства и други организации, свързани с вероизповеданията
- Физически лица с интереси от развитие на територията

2. Проучване и анализ за установяване на потребностите на групите заинтересовани страни от разработване и изпълнение на Стратегия за водено от общностите местно развитие на територията на МИГ „Добричка“

Проучването и анализа на потребностите на групите заинтересовани страни е от съществено значение за успешното разработване и изпълнение на Стратегия за водено от общностите местно развитие на територията на МИГ „Добричка“. Ясното и коректно определяне на потребностите на отделните заинтересовани страни ще даде насока за направленията, параметрите и стратегическата рамка за работа на МИГ „Добричка“ през програмен период 2014 – 2020 година. За провеждане на проучването бяха разработени 3 вида анкетни карти за всеки от трите сектора – публичен, нестопански и стопански.

И трите анкетни карти съдържат еднаква първа част с цел установяване на общите потребности на развитието на територията на МИГ „Добричка“ – **I. ОБЩИ ЦЕЛИ И ПОТРЕБНОСТИ, включваща шест въпроса.**

В анкетната карта за **публичния сектор** са включени и следните две части:

- II. ПОТРЕБНОСТИ НА ПУБЛИЧНИЯ СЕКТОР ОТ ИНВЕСТИЦИИ И ПОДКРЕПА, с три отделни групи въпроси с под-въпроси, даващи възможност да се представят до 3 конкретни проектни идеи, насочени към публична инфраструктура.
- III. ДАННИ ЗА АНКЕТИРАНОТО ЛИЦЕ с четири въпроса, позволяващи анализ на характеристиките на анкетираните лица.

В анкетната карта за **стопанския сектор** са включени и следните части:

- II. ПОТРЕБНОСТИ НА СТОПАНСКИЯ СЕКТОР ОТ ИНВЕСТИЦИИ И ПОДКРЕПА, включващ общо осем въпроса, като въпрос осем е с шест подвъпроса, насочени към определяне параметрите на конкретни проектни идеи.
- III. ДАННИ ЗА АНКЕТИРАНОТО ЛИЦЕ с пет въпроса, позволяващи определяне на вида на стопанския субект, както и данни за анкетираното лице. На анкетираните беше дадена възможност да попълнят (по желание) данни и за предприятието, което представляват.

В анкетната карта за **нестопанския сектор** са включени и следните части:

- II. ПОТРЕБНОСТИ НА НЕСТОПАНСКИЯ СЕКТОР ОТ ИНВЕСТИЦИИ И ПОДКРЕПА, с три отделни групи въпроси с под-въпроси, даващи възможност да се представят до 3 конкретни проектни идеи на нестопанския сектор.
- III. ДАННИ ЗА АНКЕТИРАНОТО ЛИЦЕ с четири въпроса, позволяващи анализ на характеристиките на анкетираните лица.

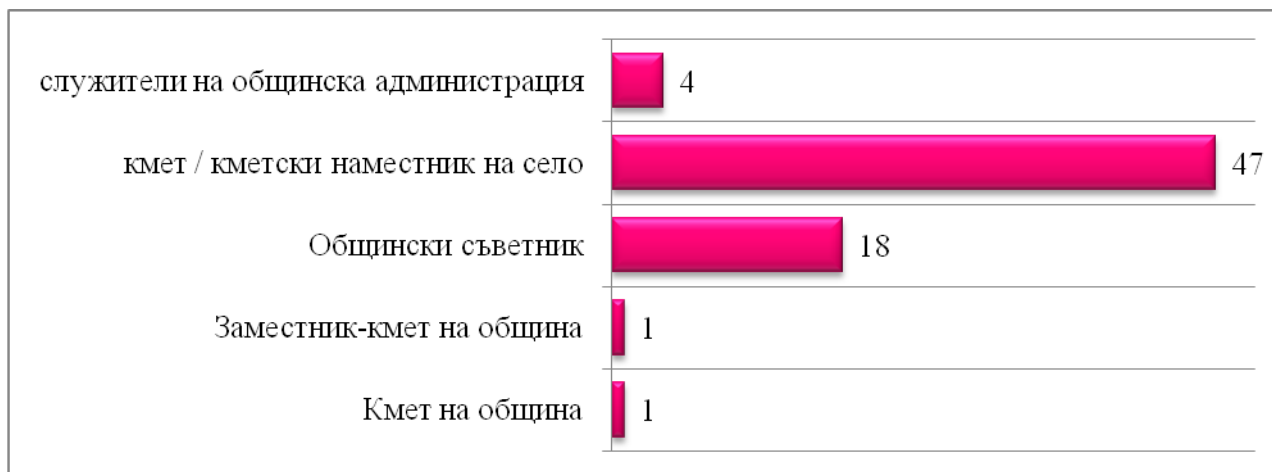
Въпросите в анкетните карти са няколко вида:

- от затворен тип, като има както такива, които предполагат множествен избор (повече от 1 отговор, до 3 отговора), така и с един възможен отговор;
- от отворен тип – с възможност за попълване на свободен текст;
- комбинирани – с възможност да се избере да се попълни отговора свободно или да бъде избран измежду възможни отговори.

С цел постигане на представителност и включване на всички групи заинтересовани страни бяха анкетираны общо 128 души:

- **Представители на публичния сектор – 75 души, разпределени между различните представители по следния начин:**

- Кмет на община - 1
- Заместник-кмет на община - 1
- Общински съветник - 18
- кмет / кметски наместник на село - 47
- служители на общинска администрация – 4

- **Представители на нестопанския сектор – 22 души, включващи представители на отделните идентифицирани групи заинтересовани страни от този сектор:**

- Народно читалище - 21
- Спортно дружество - 1

- **Представители на стопанския сектор – 31 души**

- Земеделски производители – растениевъдство - 22
- Земеделски производители – животновъдство - 2
- Земеделски производители – пчелари - 2
- Туризъм, хотелиерство и ресторантьорство - 1
- Услуги - 1

2.1. Потребности на местните общности и групите заинтересовани страни, свързани с развитие на територията на МИГ „Добричка“

С първият въпрос беше потърсено мнението на анкетираните относно най-важните потребности, свързани с развитието на територията на МИГ „Добричка“, към които трябва да се насочат усилията на местната общност като цяло.

Възможните отговори отразяват многообразието на потребностите на селските райони:

- Разнообразяване на местната икономика
- Подобряване конкурентноспособността на селското стопанство
- Внедряване на производства с висока добавена стойност
- Развитие на селски и други форми на алтернативен туризъм
- Въвеждане и развитие на различни услуги
- Изграждане и развитие на туристическа инфраструктура
- Обновяване на селата и подобряване на условията на живот
- Съхраняване и популяризиране на местните исторически и природни ресурси и местната идентичност
- Маркетинг и популяризиране на територията
- Друго – с възможност за даване на свободен отговор.

Анализът на резултатите от проучването показват, че най-важните потребности са свързани с:

- На първо място, необходимостта от **обновяване на селата и подобряване на условията на живот** - 26 % от отговорите;
- Следващата потребност, която се откроява, е подобряване конкурентноспособността на **селското стопанство** – 18 % от отговорилите;
- Като важна потребност на територията се отличава и потребността от интервенции в посока на **съхраняване и популяризиране** на местните исторически и природни ресурси и **местната идентичност** – 13%, и от **маркетинг и популяризиране** на територията – 3 % - общо 16 %, което ги нарежда на трето място;
- **Разнообразяването на местната икономика** също е важно за местното развитие - 14 % от отговорите, както и въвеждане и развитие на **различни услуги** – 13 %.

- Туристическата инфраструктура и развитието на туризъм на територията са потребности, които са оценени ниско от анкетираниите представители на трите сектора.

На фигура 2.1.1. са представени обобщените отговори на всички анкетирани.

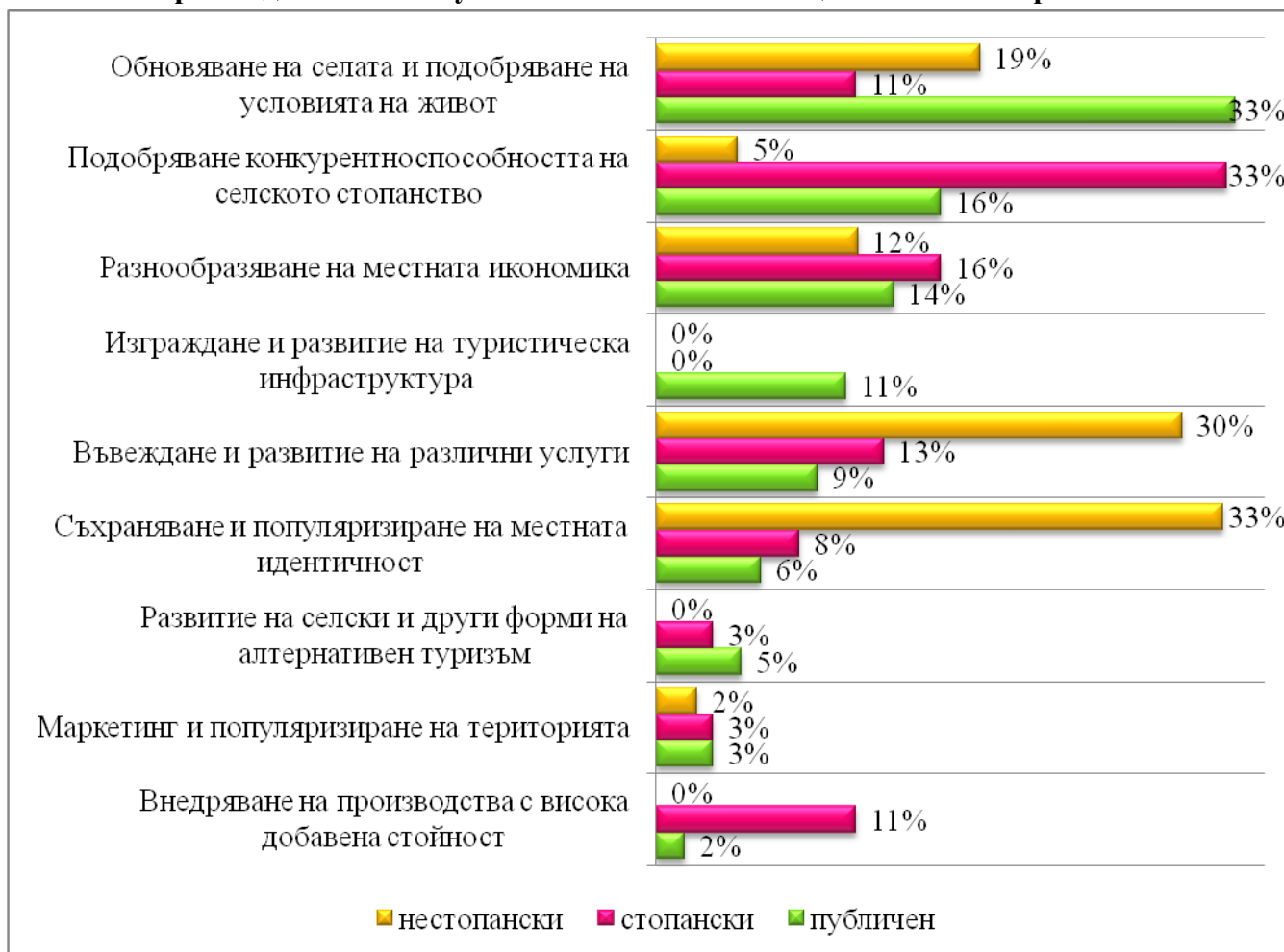
Фигура 2.1.1. Потребности, свързани с развитието на територията на МИГ „Добричка“, към които трябва да се насочат усилията на местната общност – общо

Мненията на отделните сектори – публичен, стопански и нестопански - по отношение най-важните потребности, са представени на фигура 2.1.2.

- За **публичния сектор** най-важната потребност – с 33 % от отговорилите представители на сектора, е **обновяване на селата и подобряване на условията на живот** ;
- За **бизнеса** най-важно е да се предприемат мерки за подобряване **конкурентноспособността на селското стопанство** – 33 % от отговорите на стопанския сектор;
- За **нестопанския сектор** на първо място е необходимостта от **съхраняване и популяризиране** на местните исторически и природни ресурси и **местната идентичност** – 33 % от отговорите на представителите на сектора.

Фигура 2.1.2. Потребности, свързани с развитието на територията на МИГ „Добричка“, към които трябва да се насочат усилията на местната общност – по сектори

Изводи:

Потребностите, свързани с развитието на територията на МИГ „Добричка“, са в няколко основни направления: обновяването на селата и подобряване на условията на живот, подобряване конкурентноспособността на селското стопанство и разнообразяването на местната икономика, съхраняване, популяризиране и маркетинг на местните исторически и природни ресурси и местната идентичност. В тази връзка и отразявайки резултатите, при подготовката на Стратегия за водено от общностите местно развитие тези направления на потребностите би трябвало да намерят място в целите и приоритетите.

2.2. Направления на работата на МИГ „Добричка“ в подкрепа на местното развитие в бъдеще

Беше потърсено мнението на анкетираните представители на стопанския, нестопанския и публичния сектори относно направленията, в които МИГ „Добричка“ трябва да продължи да работи в подкрепа на местното развитие. Доколкото ресурсите, с които МИГ „Добричка“ би

разполагала, не биха могли да удовлетворят всички потребности на територията, е необходимо определяне на приоритети за работата на сдружението. Основните направления, в които МИГ може да продължи да работи през новия програмен период, са:

- Развитие на селското стопанство и преработката на селскостопански продукти
- Разнообразяване на икономиката
- Обновяване на публичната инфраструктура и подобряване на условията на живот
- Изграждане на инфраструктура за туризъм и отдих
- Съхраняване и популяризиране на местната идентичност и местните продукти
- Маркетинг и популяризиране на територията

На фигура 2.2.1 са представени резултатите от направеното проучване, обобщаващи всички отговори:

Фигура 2.2.1. Направления, в които да продължи работата на МИГ „Добричка“ в подкрепа на местното развитие – общо

Анализът на резултатите показва, че МИГ – „Добричка“ трябва да насочи своите усилия – и съответно, целите на СВОМР, към:

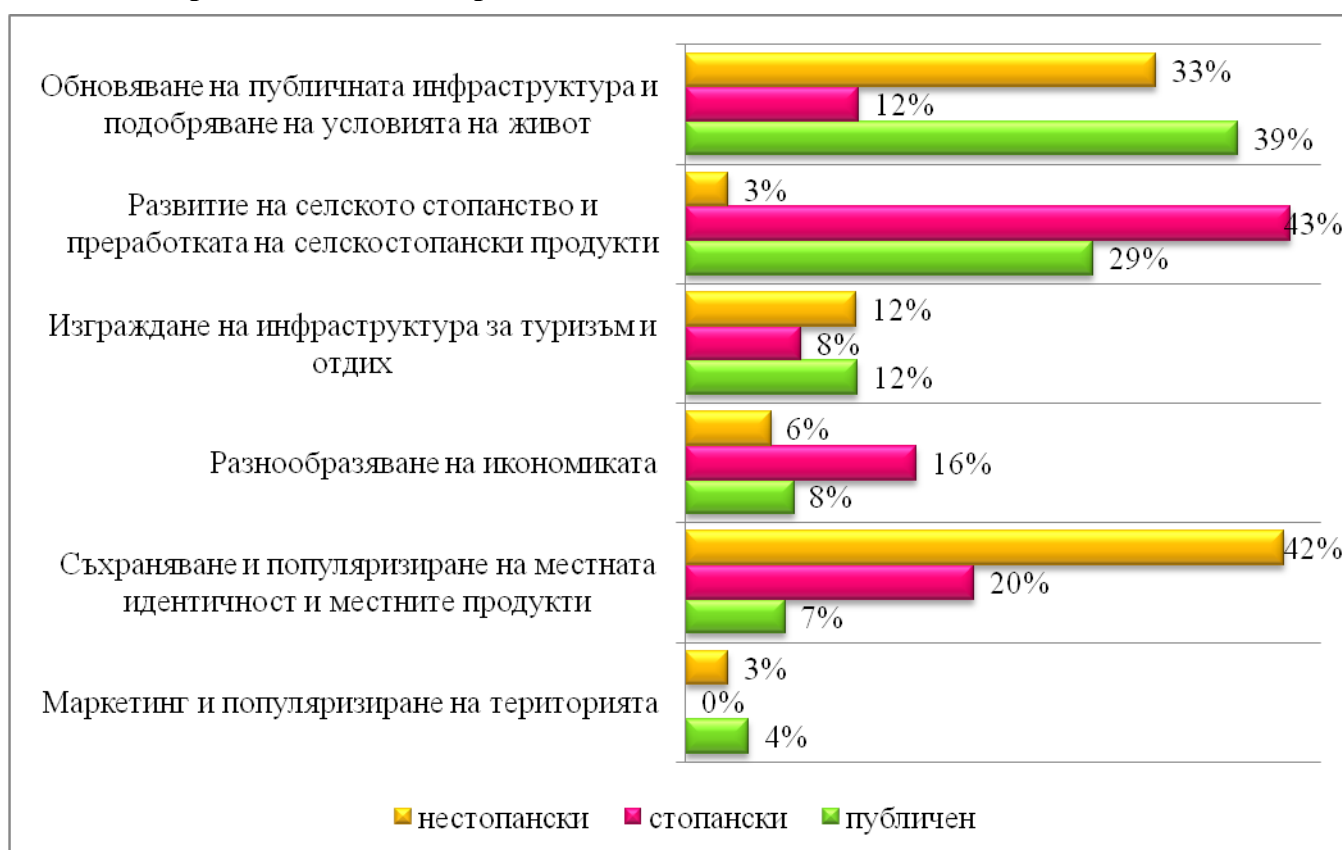
- Обновяване на публичната инфраструктура и подобряване на условията на живот – 33 % от дадените отговори;
- Развитие на селското стопанство и преработката на селскостопански продукти – 28 %;
- Съхраняване и популяризиране на местната идентичност и местните продукти – 15 %.

Изграждане на инфраструктура за туризъм и отдих (11%) и Разнообразяване на икономиката (9 %) получават по-малко предпочитания.

Анализът на резултатите по сектор, към който принадлежат анкетираните, показват известни специфики:

- Представителите на публичния сектор поставят на първо място обновяване на публичната инфраструктура и подобряване на условията на живот (39%) от отговорите на публичния сектор), а на второ – развитие на селското стопанство и преработката на селскостопанска продукция (29%);
- Стопанският сектор поставя на първо място разнообразяването на икономиката (43% от отговорите от стопанския сектор), като на второ място са потребностите от съхраняване и популяризиране на местната идентичност и местните продукти (20%).
- Според нестопанския сектор, най-важните потребности, в които МИГ трябва да насочи усилията си, са съхраняване и популяризиране на местната идентичност и местните продукти (42%) и обновяване на публичната инфраструктура и подобряване на условията на живот (33%).

Фигура 2.2.2. Направления, в които да продължи работата на МИГ „Добричка“ в подкрепа на местното развитие – по сектори

Изводи:

При подготовка на Стратегията за новия програмен период Местна инициативна група „Добричка“ би трябвало да насочи усилията си към обновяване на публичната инфраструктура и подобряване на условията на живот, подкрепа за развитие на селското стопанство и преработката на селскостопански продукти и за съхраняване и популяризиране на местната идентичност и местните продукти. Тези основни направления са в съответствие и с основните цели на подхода Водено от общностите местно развитие. За удовлетворяване на

потребностите на територията и на общността, свързани със съхраняване и популяризиране на местната идентичност и местното културно и природно наследство би трябвало да се помисли и разработи собствена мярка, доколкото мярка от ПРСР и Регламент 1303 не отговаря на тези потребности.

2.3. Потребности на местните общности по отношение публичната инфраструктура на територията на МИГ „Добричка“

Беше потърсено мнението на анкетираният кои са най-важните потребности на местните общности по отношение публичната инфраструктура:

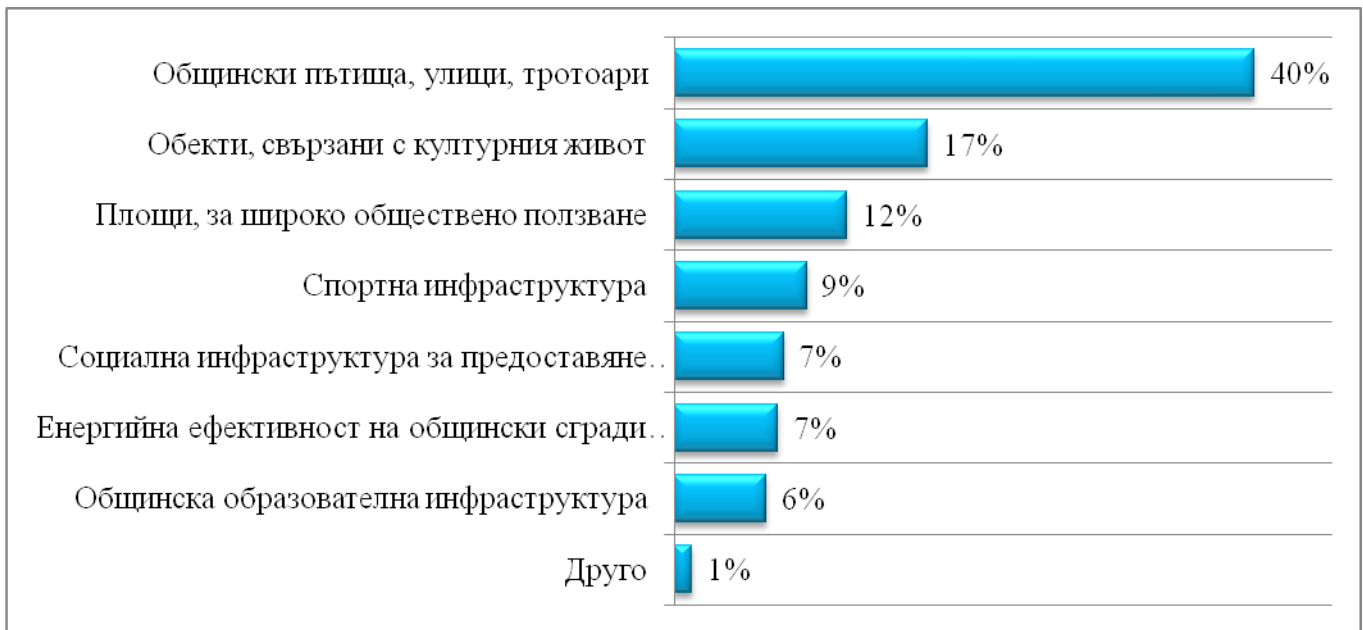
- Общински пътища, улици, тротоари
- Площи за широко обществено ползване
- Социална инфраструктура (без деинституционализация)
- Енергийна ефективност на общински сгради за обществени услуги
- Спортна инфраструктура
- Обекти, свързани с културния живот
- Общинска образователна инфраструктура.

Резултатите показват, че според групите заинтересовани страни, най-важните и належащи потребности на територията на МИГ „Добричка“ са свързани с:

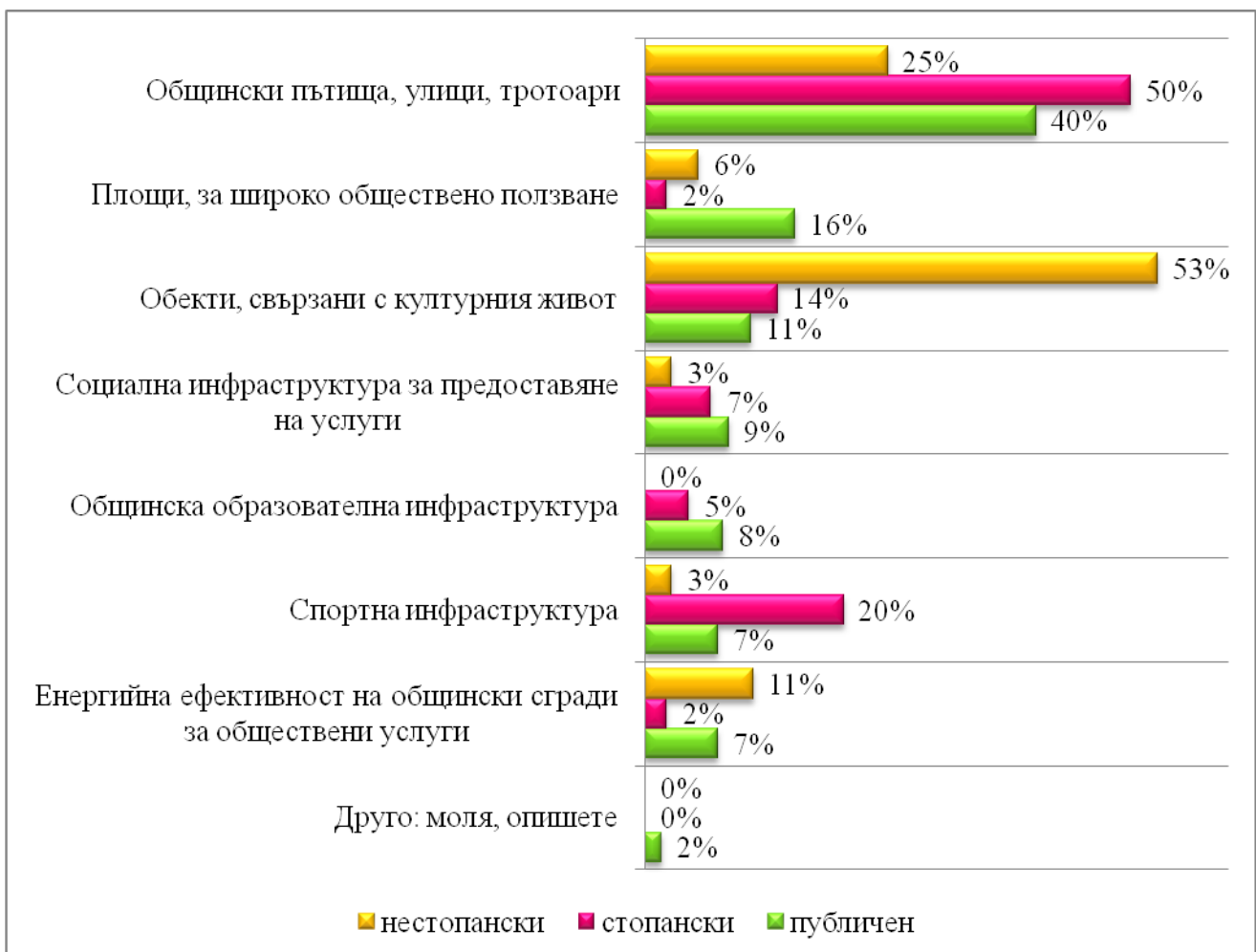
- недоброто състояние на общинските пътища, улици, тротоари поставя потребността от инвестиции в тях на първо място, според 40 % отговорилите;
- като друга важна потребност са идентифицирани инвестициите в обекти, свързани с културния живот (17 %);
- важни за местната общност са инвестициите в площи за широко обществено ползване (12%) и в спортна инфраструктура (9 %).

Данните от проучването са представени на фигура 2.3.1.

Фигура 2.3.1. Потребности на местните общности по отношение публичната инфраструктура на територията на МИГ „Добричка“ – общо

Фигура 2.3.2. Потребности на местните общности по отношение публичната инфраструктура на територията на МИГ „Добричка“ – по сектори

Анализът на резултатите по отделни сектори (фигура 2.3.2.) изразява реалните потребности на всеки от тях:

- Най-важните потребности на развитието на територията на МИГ – „Добричка“ според публичния сектор са инвестиции в общински пътища, улици и тротоари (40%), на второ място – инвестициите в площи за широко обществено ползване, и на трето – в обекти, свързани с културния живот (11%).
- За бизнеса е най-важна пътната инфраструктура, осигуряваща достъпност на територията – 50 % от отговорите на представителите на стопанския сектор, на второ място – инвестициите в спортна инфраструктура.
- Представителите на нестопанския сектор естествено поставят на първо място потребностите от инвестиции в обекти, свързани с културния живот – повече от половината от анкетиранията са на това мнения – 53 % от отговорите, следвани от общински пътища и улици (25%).

ИЗВОДИ:

Основните потребности на местните общности и заинтересованите страни, свързани с публичната инфраструктура на територията на МИГ „Добричка“ са свързани с необходимост от подобряване на пътната и улична мрежа. Предвид обаче ограниченията относно максималния размер на разходи по един проект, който може да се финансира от Стратегия за ВОМР – 200 000 евро, тези потребности трудно могат да бъдат удовлетворени в своята цялост. Поради тази причина усилията и целите на МИГ „Добричка“ би следвало да се насочат основно към следващите по важност потребности от инвестиции в публична инфраструктура, а именно: обекти, свързани с културния живот на селата и площи за широко обществено ползване и спортна инфраструктура. В обобщение, по отношение на инвестициите в публична инфраструктура при разработването на Стратегията за ВОМР на МИГ „Добричка“, приоритет би трябвало да бъде даден на най-важните потребности, установени в настоящото проучване.

2.4. Потребности на местните общности по отношение ремонт и обновяване на инфраструктура за отдих, туристическа инфраструктура и сгради с религиозно значение на територията на МИГ „Добричка“

С оглед оценка на потребностите на местните общности, свързани с **инфраструктурата за отдих и туризъм и сградите с религиозно значение** беше потърсено мнението на анкетиранията представители на трите сектора, измежду:

- Туристически информационни центрове
- Посетителски центрове за представяне на местното природно и културно наследство
- Центрове за изкуство и занаяти
- Съоръжения за туристически атракции, свързани с местното наследство
- Съоръжения за туристическа инфраструктура (табели, велоалеи и туристически пътеки)

На фигура 2.4.1. са представени резултатите от проучването на потребностите, обобщаващи отговорите на всички анкетирани.

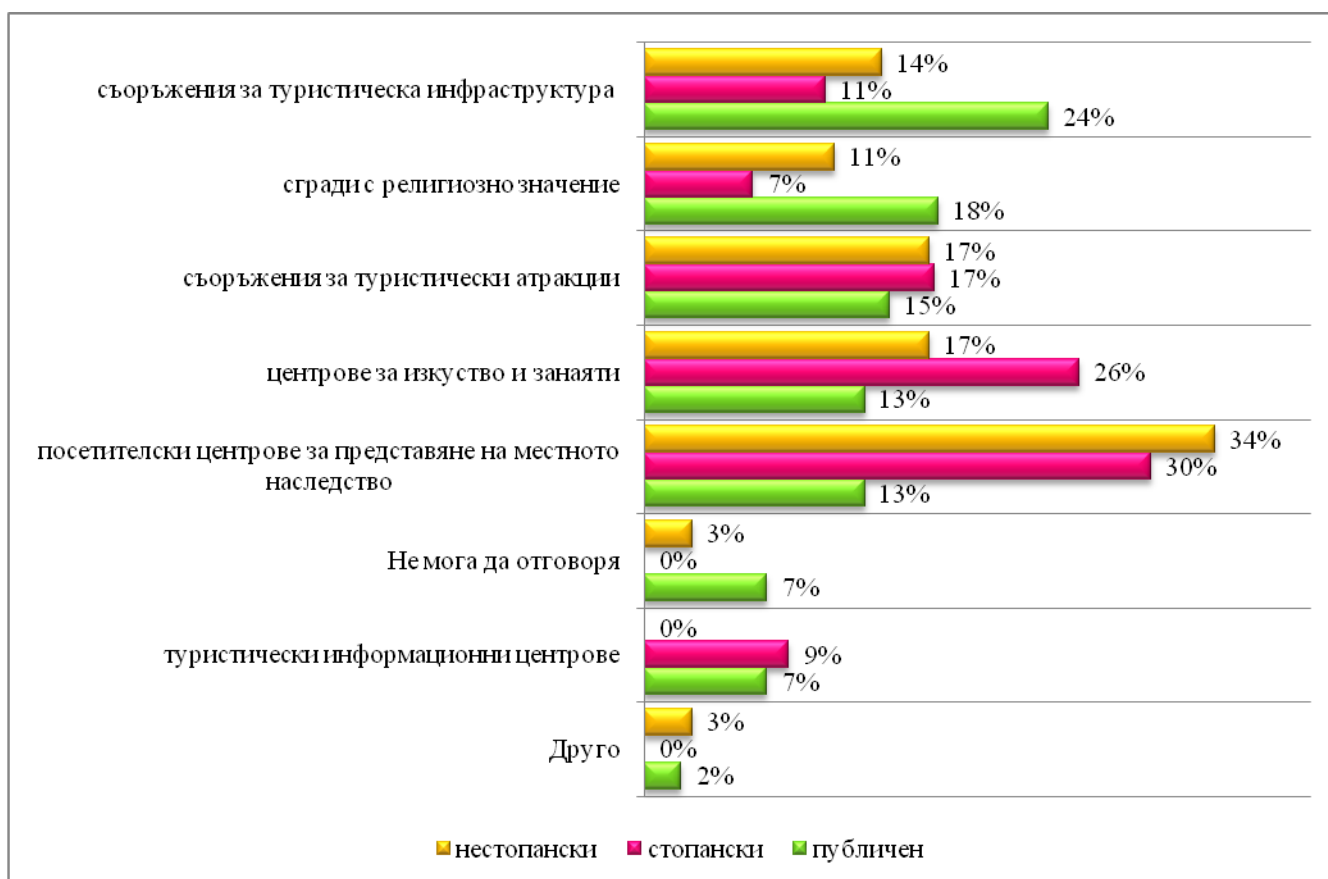
Фигура 2.4.1. Потребности на местните общности по отношение ремонт и обновяване на инфраструктура за отдих, туристическа инфраструктура и сгради с религиозно значение на територията на МИГ „Добричка“ – общо

Най-важните потребности, свързани с туристическа и за отдих инфраструктура, са:

- Инвестициите в посетителски центрове за представяне на местното природно и културно наследство и в съоръжения за туристическа инфраструктура (табели, велоалеи и туристически пътеки) са потребностите, поставени на първо място – с по 20 % от отговорите;
- Потребността от изграждане и инвестиции в центрове за изкуство и занаяти е поставена на трето място – със 17% от отговорите.

Фигура 2.4.1. Потребности на местните общности по отношение на ремонт и обновяване на инфраструктура за отдих, туристическа инфраструктура и сгради с религиозно значение на територията на МИГ „Добричка“ – по сектори

Отделните групи анкетирани лица – от публичния, стопанския и нестопанския сектор – показват някои различия в подреждането по важност на потребностите от инвестиции в инфраструктура за отдихи туризъм:

- Публичният сектор счита за най-важни потребностите от инвестиции в съоръжения за туристическа инфраструктура (табели, велоалеи и туристически пътеки) – 24%, следвани са от инвестициите в сгради с религиозно значение – 18 %.
- Бизнесът и нестопанският сектор са единодушни, че подкрепата за инвестиции в посетителски центрове за представяне на местното природно и културно наследство е най-важна – според около 1/3 от анкетираните от двете групи. Мнението на двата сектора съвпада и по отношение на втората по важност потребност – от инвестиции в центрове за изкуство и занаяти – 26 % от анкетираните от бизнеса и 17% - нестопанския сектор.

ИЗВОДИ:

Най-важните потребности от инвестиции в инфраструктура за отдих, туристическа инфраструктура и сгради с религиозно значение на територията на МИГ „Добричка“, според анкетираните, са в следните направления: посетителски центрове за представяне на местното природно и културно наследство, в съоръжения за туристическа инфраструктура и в центрове за изкуство и занаяти. Тези потребности на заинтересованите страни би следвало да намерят отражение при планиране на стратегическата рамка на Стратегията за ВОМР на МИГ „Добричка“ чрез включване на съответните мерки – 7.5 и 7.6 от ПРСР 2014-2020, които биха осигурили инвестиции за удовлетворяването им.

2.5. Направления, в които бизнесът от територията на МИГ „Добричка“ има потребност от подкрепа

Беше потърсено мнението на анкетирания в какви направления има потребност да се развива бизнесът на територията на МИГ – „Добричка“:

- Инвестиции в земеделските стопанства
- Инвестиции за преработка и/или маркетинг на селскостопански продукти и ХВП
- Инвестиции в промишлеността
- Дейности за развитие на туризъм (туристически обекти и туристически услуги в стопанския сектор)
- Производство или продажба на неземеделски продукти
- Развитие на услуги във всички сектори
- Производство на енергия от възобновяеми енергийни източници за собствено потребление
- Развитие на занаяти и други неземеделски дейности.

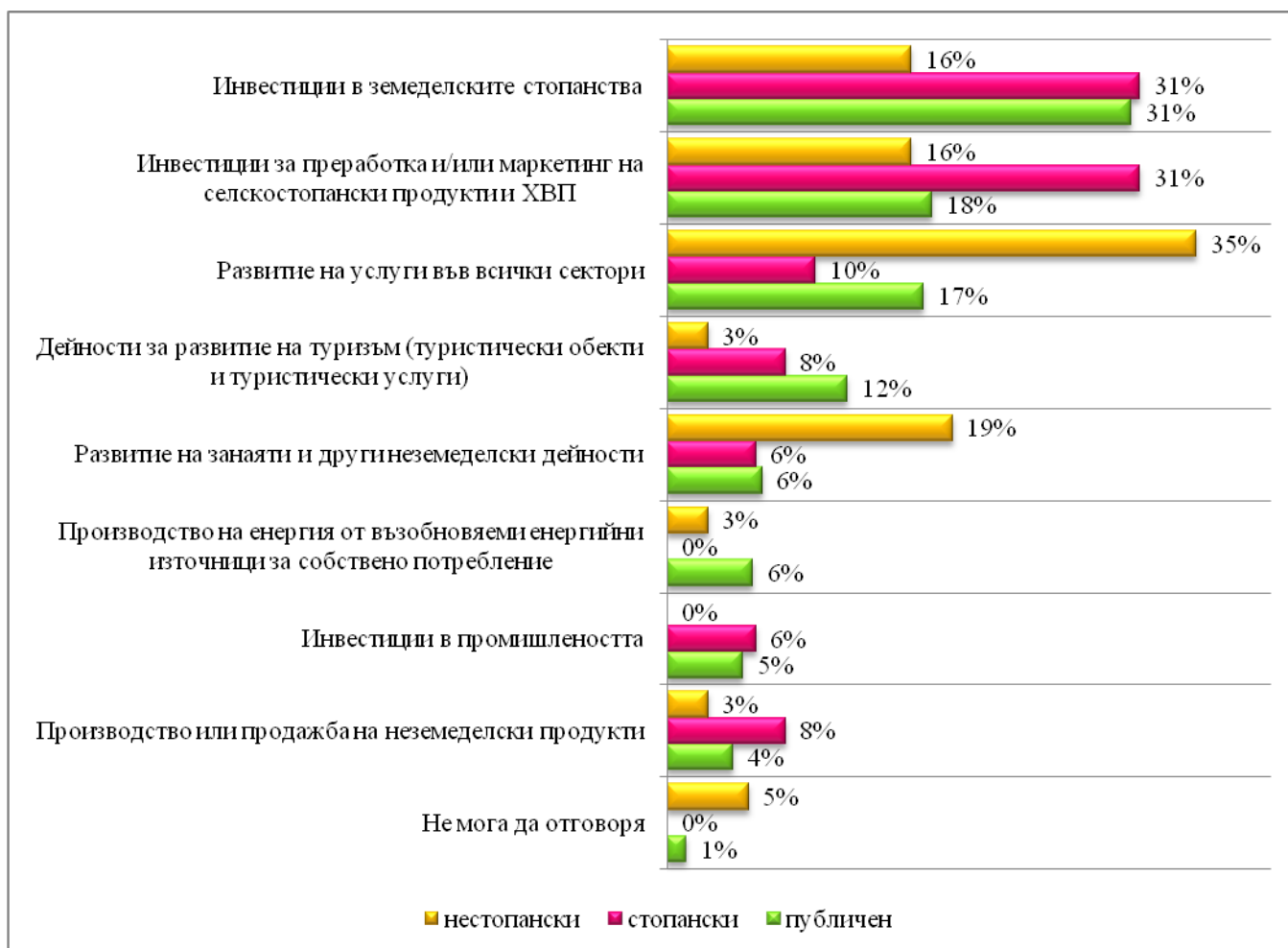
Фигура 2.5.1. В кои направления бизнесът от територията на МИГ „Добричка“ има най-голяма потребност от подкрепа за развитие – общо

Обобщените резултати от проучването показват (фигура 2.5.1.), че на територията на МИГ „Добричка“ са налице следните потребности:

- Потребностите от инвестициите в земеделските стопанства са поставени на първо място от анкетирания - 29% от отговорите;
- Анкетирания поставят на второ място потребностите от инвестиции за преработка и/или маркетинг на селскостопански продукти и ХВП – 20 %;
- Развитие на услуги във всички сектори е важна потребност на територията според 18 % от анкетирания.

Фигура 2.5.2. В кои направления бизнесът от територията на МИГ - „Добричка“ има най-голяма необходимост от подкрепа за развитие – по сектори

Анализът на потребностите на отделните групи анкетирани показва:

- Публичният и стопанският сектор поставят на първо място потребностите от инвестиции в земеделските стопанства (по 31%) , докато нестопанският сектор счита за най-важни потребностите от развитие на услуги във всички сектори. Бизнесът счита за също толкова важни и инвестициите в преработка на селскостопански продукти и ХВП (31 %).
- Според стопанския сектор, територията на МИГ – „Добричка“ има необходимост от развитие и подпомагане на следните сектори – преработка на селскостопански продукти (23 %), развитие на туризъм (23%) и развитие на услуги във всички сектори.
- Нестопанският сектор поставя на първо място необходимостта от развитие на услуги във всички сектори на територията на МИГ „Добричка“ (35%), следвано от селското стопанство (21%) и на услугите (20%), а на второ – развитие на занаяти и други не земеделски дейности.

ИЗВОДИ:

Потребностите на територията от развитие на бизнеса са насочени към подкрепа за земеделските стопанства, преработката на селскостопански продукти и развитие на услуги –, ИТ, бизнес, и други. Тези резултати съответстват на отрасловата структура на икономиката на територията, в която водещ отрасъл е селското стопанство. В тази връзка, подкрепата чрез СВОМР на МИГ „Добричка“ би трябвало да бъде насочена приоритетно към удовлетворяване на тези потребности чрез включване в стратегията на мерки от ПРСР 2014 – 2020 в тези три направления.

2.6. ПОТРЕБНОСТИ НА ПУБЛИЧНИЯ СЕКТОР ОТ ИНВЕСТИЦИИ И ПОДКРЕПА

С цел установяване на конкретните потребности на публичния сектор и конкретно - на групата заинтересовани страни на местната власти в анкетната карта е включена секция за представяне на конкретни потребности/ проектни идеи – до 3 потребности на всеки анкетирани.

Включените въпроси в секцията за идентифициране на конкретните потребности са насочени както към определяне на конкретното направление на потребността и/ или конкретната проектна идея, така и към нейното местоположение и планирания размер на инвестицията. Тази информация ще даде възможност да се планират стратегическите и финансови параметри на разработваната Стратегия адекватно на потребностите.

2.6.1. Потребности на публичния сектор – направление на инвестицията

Беше потърсено мнението на представителите на публичния сектор относно основни потребности на територията на МИГ – „Добричка“ със следните възможни отговори:

- Общински пътища, улици, тротоари
- Площи за широко обществено ползване
- Социална инфраструктура
- (без деинституционализация)
- Енергийна ефективност на общински сгради за обществени услуги
- Спортна инфраструктура
- Обекти, свързани с културния живот
- Общинска образователна инфраструктура
- Туристически информационни центрове
- Посетителски центрове за представяне на местното природно и културно наследство
- Центрове за изкуство и занаяти
- Съоръжения за туристически атракции, свързани с местното наследство
- Съоръжения за туристическа инфраструктура (табели, велоалеи и туристически пътеки)
- Сгради с религиозно значение
- Съхраняване и популяризиране на местната идентичност и местните продукти
- Маркетинг и популяризиране на територията

На анкетиранията беше дадена възможност да опишат и потребност, която не е включена в предложените отговори.

Анализът на резултатите показва потребности според публичния сектор в следните направления:

- Като цяло, преобладават потребностите, свързани с инвестиции в малка по размери публична инфраструктура (съответстващи на под-мярка 7.2 от ПРСР) :
 - Ясно изразена е основната потребност на територията на МИГ „Добричка“ – потребност от инвестиции в пътната и уличната мрежа - 120 отговора/проектни идеи - 55% - от общо 219;
 - На второ място са потребностите от инвестиции в площите за широко обществено ползване - 27 от представените проектни идеи, 12 %;
 - На трето място са поставени потребностите от инвестиции за повишаване на енергийната ефективност на общински сгради за обществени услуги – 4,6%;

- Други потребности – с еднаква тежест в отговорите – са за инвестиции в обекти, свързани с културния живот, в спортна инфраструктура и в социална инфраструктура (без деинституционализация) – по 8 представени проектни идеи, по 3,7 % от отговорите;

Фигура 2.6.1. Потребности на публичния сектор – направление на инвестицията

- Налице са, макар и по-малки, потребности от инвестиции в сгради с религиозно значение – 10 проектни идеи, 4,6 % от отговорите.
- Трябва да се отбележат и потребностите, свързани с инвестиции в туристическа инфраструктура и инфраструктура за отдих – които могат да бъдат удовлетворени чрез под-мярка 7.5 от ПРСР, а именно общо 16 проектни идеи в следните направления:
 - Посетителски центрове за представяне на местното природно и културно наследство – 7 идеи;
 - Съоръжения за туристически атракции, свързани с местното наследство – 5;

- Съоръжения за туристическа инфраструктура (табели, велоалеи и туристически пътеки) – 4;
- Потребностите, свързани с инвестиции в съхраняване и популяризиране на местната идентичност и местните продукти и маркетинг и популяризиране на територията, са представени в общо 7 проектни идеи.

ИЗВОДИ:

Основните потребности/проектни идеи, представени от публичния сектор, са свързани с инвестиции в малка по размери публична инфраструктура (съответстващи на под-мярка 7.2 от ПРСР) - основно в пътната и уличната мрежа, в площите за широко обществено ползване, и за повишаване енергийната ефективност на обществени сгради. Потребностите от инвестиции за подобряване на туристическата инфраструктура са с по-малко значение за територията. При разработване на Стратегията за ВОМР на МИГ „Добричка“ за задоволяването на тези потребности е необходимо включването на мярка 7.2.

2.6.2. Конкретен обект на проектна идея

Участниците в анкетирането от публичния сектор имаха възможност да представят конкретен обект на проектна идея. Показателно е, че 76 % от анкетираните представители на публичния сектор са дали конкретно описание на обекта на инвестиция.

Конкретните обекти на проектните идеи/потребностите са в следните направления:

- Ремонти на улици и тротоари и изготвяне на табели с наименованието на улиците и номерата на домовете
- Спортна инфраструктура - спортни площадки, фитнес площадки на открито, ремонт на стадиони и съблекалните към тях
- Детски площадки
- Кътове за отдых, паркове с беседки, пейки, детски съоръжения, място за къмпинг
- Сгради с религиозно предназначение – ремонт на църква, изграждане на параклиси, ремонт на джамия
- Социална инфраструктура – центрове за настаняване от семеен тип
- Културна инфраструктура – ремонт на сгради на читалища, зала за ритуали, банкетна зала
- Повишаване на енергийната ефективност на обществени сгради - външна и вътрешна изолация
- Обзавеждане на клуб за пенсионери
- Туристическа атракция, туристически маршрут, изграждане на екопътека, алея за велопоходи, ловен туризъм

2.6.3. РАЗМЕР на планирана / необходима инвестиция

Размерът на планираната / необходима инвестиция е от голяма важност от гледна точка на планиране на финансовата част на Стратегията за водено от общностите местно развитие. От

една страна – за да се прецени дали конкретната потребност може да бъде удовлетворена чрез средствата, с които би могла да разполага Местната инициативна група, и от друга – с цел по-коректно и адекватно на потребностите финансово планиране.

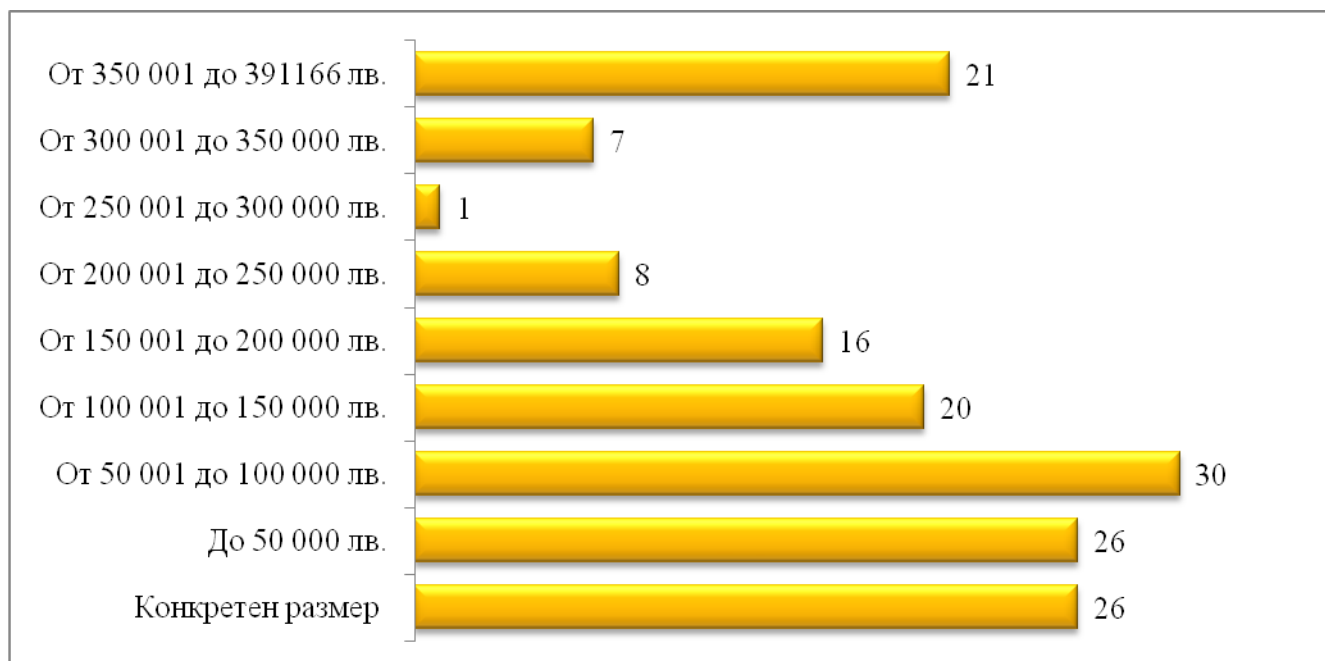
Анкетираните имаха възможност да опишат конкретен размер в отворен отговор и/ или да избере един от предложените варианти:

- До 50 000 лв.
- От 50 001 до 100 000 лв.
- От 100 001 до 150 000 лв.
- От 150 001 до 200 000 лв.
- От 200 001 до 250 000 лв.
- От 250 001 до 300 000 лв.
- От 300 001 до 350 000 лв.
- От 350 001 до 391166 лв.

Според анкетираните представители на публичния сектор преобладават конкретни потребности, за чиято реализация са необходими инвестиции в следните размери (фигура 2.7.5):

- Над 16% от анкетираните са формулирали конкретния размер на необходимите инвестиции (общ размер на разходите), като средния размер е над 100 000 лева, налице са потребности – около 1/3 около 300 000 лв. на проект, както и около 1/3 – между 15 000 и 30 000 лв.
- Преобладава размер на инвестицията по един проект от 50 000 до 100 000 лева (30 от проектните идеи).
- На следващо място стои размер на инвестицията до 50 000 лева (26 проектни идеи).
- Проектните идеи с общ размер на разходите близък до максималния допустим за проекти към СВОМР – между 350 001 и 391 166 лева – са общо 21.

Фигура 2.6.3. РАЗМЕР на планирана / необходима инвестиция за публичния сектор

ИЗВОДИ:

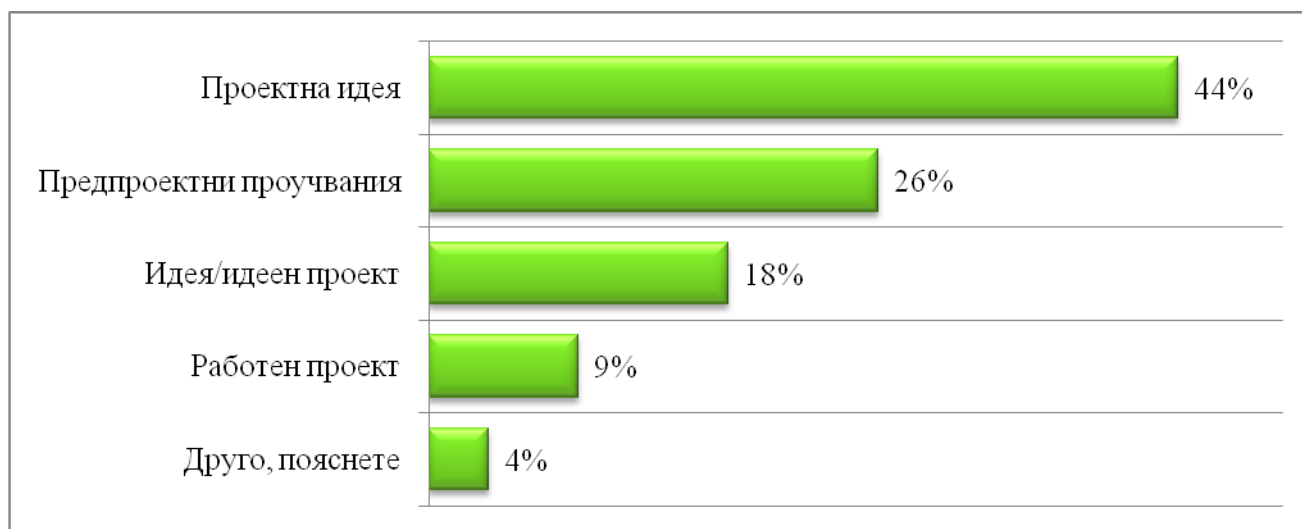
Представените конкретни потребности/проектни идеи на публичния сектор са с преобладаващ размер до 100 000 лева, като на следващо място са проектите на стойност, близка до максималната допустима за проект към СВОМР – между 350 000 и 391 166 лева. В тази връзка, при разработване на СВОМР би могло да се помисли за поставяне на определени финансови условия в мерките, насочени към публичния и нестопанския сектор.

Общията сума на представените конкретни размери на инвестициите е 2 817 116 лв. Приблизителният размер (средна претеглена стойност) на останалите отговори за необходими инвестиции е 20 450 000 лева. Резултатите показват обща необходимост от инвестиции в публична инфраструктура от около общо 23 300 000 лева.

2.6.4. Стадий на проектна готовност

С цел установяване на времето, за което една идея и/ или необходимост може да се реализира, както и етапа на подготвяне, беше потърсено мнението на анкетиранияте:

Фигура 2.6.4. Стадий на проектна готовност (%)

Анализът на резултатите показва:

- Преобладават конкретните потребности, представени от публичния сектор, оформени/разработени на стадий проектна идея, тоест – набелязани цели, дейности за постигането им и начини за осъществяване – 44 %;
- На второ място са проектните идеи, които са в процес на предпроектни проучвания – 26% от представените конкретни потребности;
- Трябва да се отбележи, в същото време, че има 10 проекта на етап „работен проект“, както и сред отговорите на „друго“ – 2 изцяло готови проекта.

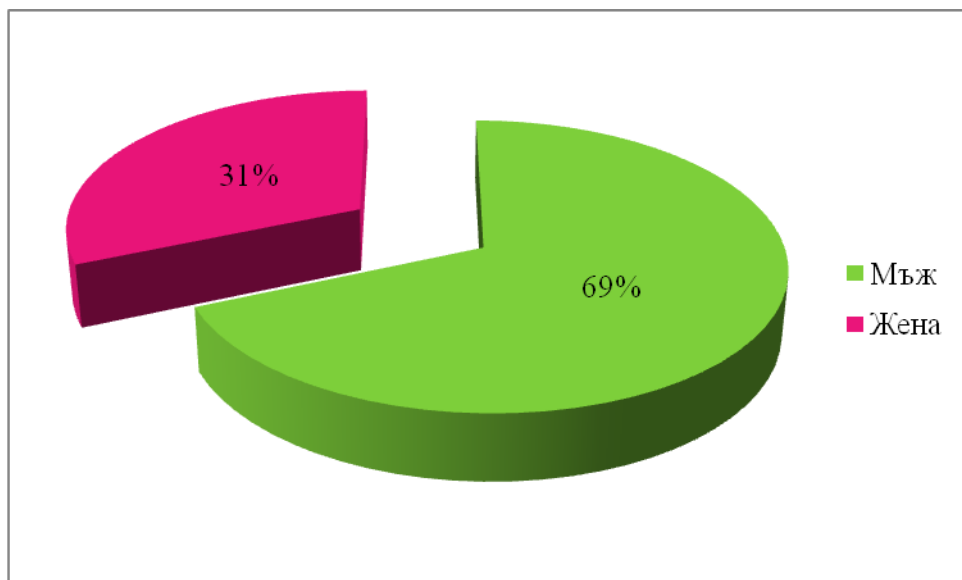
ИЗВОДИ:

Изводът, който се налага, е, че на територията на МИГ „Добричка“ има готовност сред публичния сектор за сравнително бърза подготовка и кандидатстване за финансиране на конкретните проектни идеи/потребности.

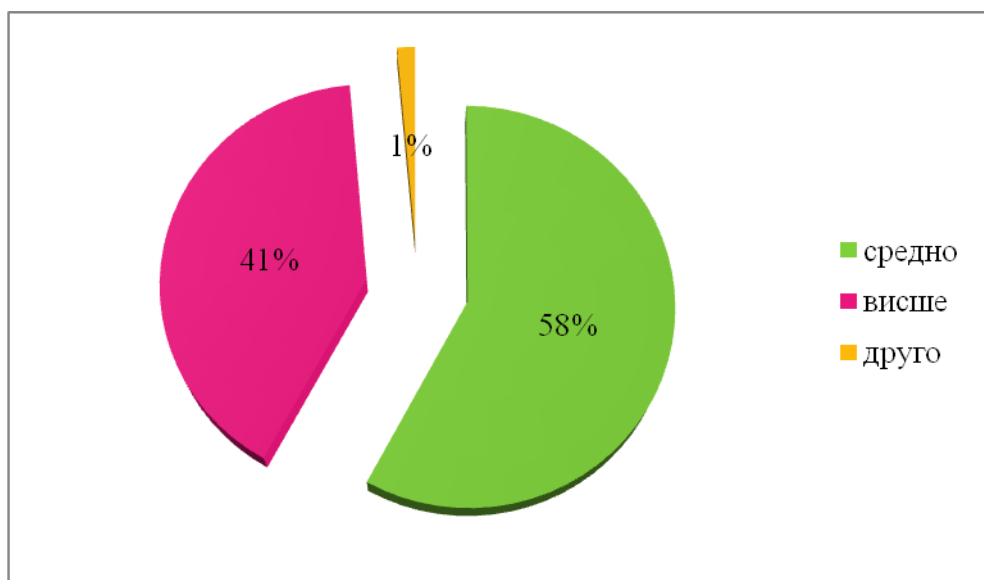
2.6.5. Характеристики на анкетиранияте представители на публичния сектор

В последната секция на анкетната карта за публичния сектор са включени въпроси за определяне на характеристиките на анкетиранияте представители на публичния сектор.

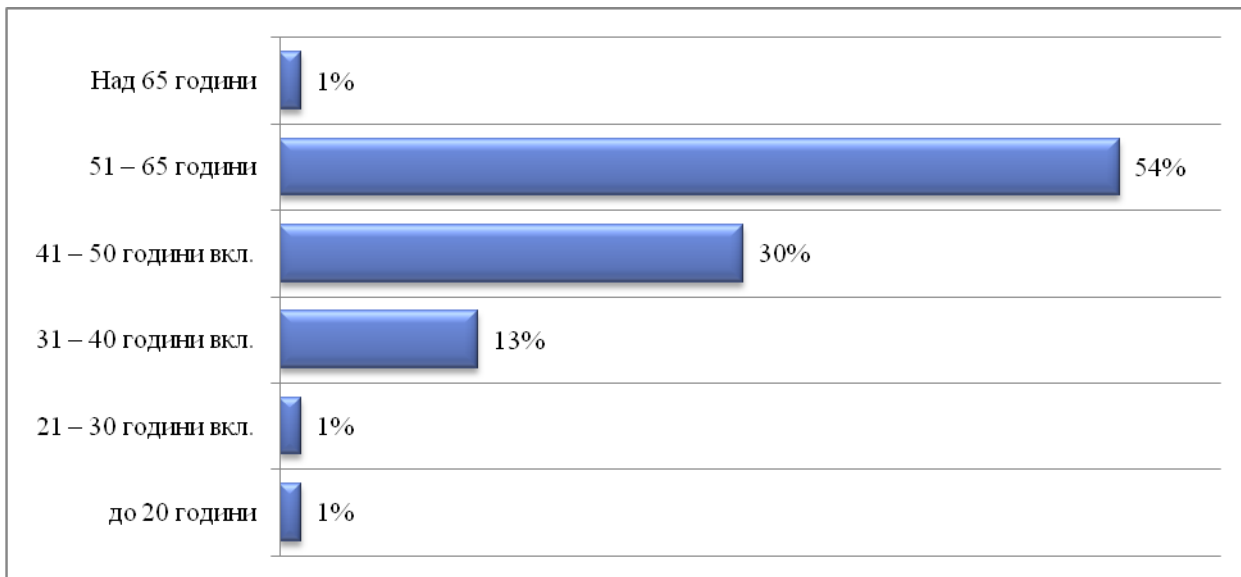
В извадката анкетирани са попаднали 31 % жени и 69% мъже.

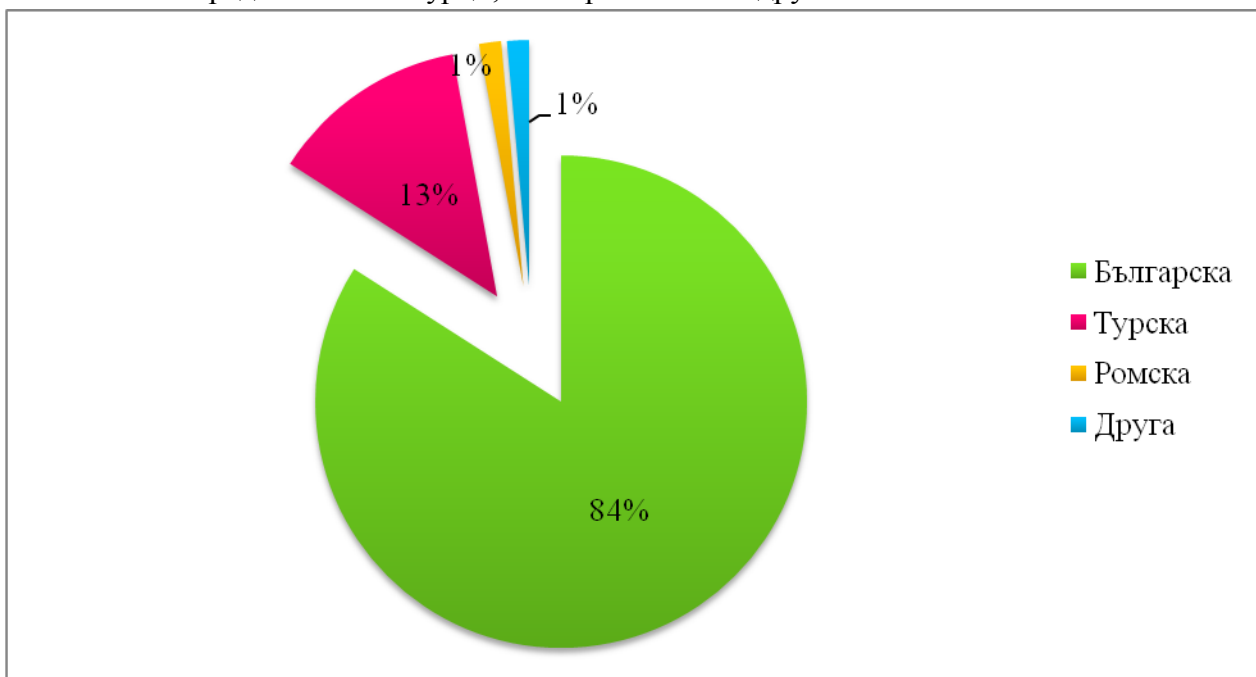
По степен на образование на анкетиранияте представители на публичния сектор разпределението е следното: преобладават (58%) лицата със средно образование, следвани от тези с висше – 41 %, 1 % са отговорили „друго“. Сред анкетиранияте няма лица с основно и по-ниско образование. Тези резултати отразяват спецификата на представителите на публичния сектор – кметове, общински съветници и други представители на местните власти и публични институции.

Възrastовата структура на анкетиранияте представители на публичния сектор е следната: преобладават (54%) лицата на възраст от 51 до 65 г., следвани от тези между 41 и 50 години (30%), лицата на възраст 31-40 години са 13 %.

Етническата структура на анкетираните представители на публичния сектор отразява адекватно етническата структура на населението на територията на МИГ „Добричка“: 84% са българи, 13% са се самоопределили като турци, 1% - роми и 1% - други.

ИЗВОД:

Извадката на представители на публичния сектор отразява адекватно спецификата на тази група, като е осигурена възможност мнението и оценките си да изразят лица на различни позиции, от различни етнически групи.

2.7. ПОТРЕБНОСТИ НА НЕСТОПАНСКИЯ СЕКТОР ОТ ИНВЕСТИЦИИ И ПОДКРЕПА

С цел установяване на конкретните потребности на нестопанския сектор и по-специално – на групите заинтересовани страни от нестопанския сектор, в анкетната карта за тях е включена секция за представяне на конкретни потребности/ проектни идеи – до 3 потребности на всеки анкетиран.

Включените въпроси в секцията за идентифициране на конкретните потребности са насочени както към определяне на конкретното направление на потребността и/ или конкретната проектна идея, така и към планирания размер на инвестицията и стадия на проектна готовност. Тази информация ще даде възможност да се планират стратегическите и финансови параметри на разработваната стратегия адекватно на потребностите.

2.7.1. Потребности на нестопанския сектор – направление на инвестицията

Беше потърсено мнението на представителите на нестопанския сектор относно основни потребности на територията на МИГ – „Добричка“ със следните възможни отговори:

- Площи за широко обществено ползване
- Социална инфраструктура
(без деинституционализация)
- Спортна инфраструктура
- Обекти, свързани с културния живот
- Туристически информационни центрове
- Посетителски центрове за представяне на местното природно и културно наследство
- Центрове за изкуство и занаяти
- Съоръжения за туристически атракции, свързани с местното наследство
- Съоръжения за туристическа инфраструктура (табели, велоалеи и туристически пътеки)
- Сгради с религиозно значение
- Съхраняване и популяризиране на местната идентичност и местните продукти
- Маркетинг и популяризиране на територията

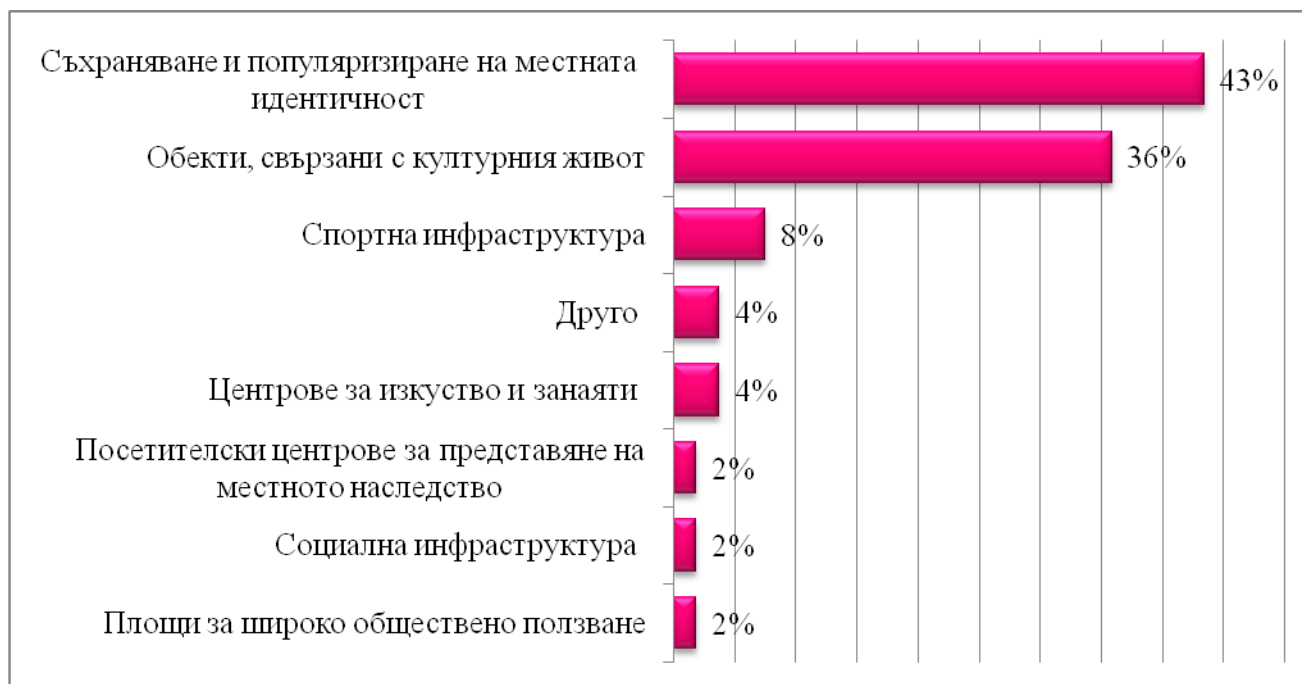
Резултатите от анкетиранията са представени на фигура 2.8.1.

Анализът на резултатите показва следните потребности на нестопанския сектор:

- На първо място, нестопанският сектор поставя потребностите от съхраняване и популяризиране на местната идентичност и местните продукти – 43 % от отговорите на анкетираните;

- На второ място те са поставили потребностите от инвестиции в обекти, свързани с културния живот – 36%;
- Потребностите от инвестиции в спортна инфраструктура анкетираните са поставили на трето място – 8 % от отговорите.

Фигура 2.7.1. Потребности на нестопанския сектор – направление на инвестицията

ИЗВОД:

Основните потребности на нестопанския сектор са свързани с инвестиции в съхраняване и популяризиране на местната идентичност и местните продукти, в обекти, свързани с културния живот – ремонт на сградите, оборудване и обзавеждане на читалищата и библиотеките, и в спортна инфраструктура. За удовлетворяването на тези потребности на нестопанския сектор е необходимо в Стратегията за ВОМР на МИГ „Добричка“ да бъдат включени мерки 7.2 и 7.5 от ПРСР 2014 -2020, с допустими бенефициенти – читалища и ЮЛНЦ.

2.7.2. Конкретен обект на проектна идея

Някои от анкетираните имат готовност с конкретни проектни идеи, за реализиране и приложение на територията:

- Съхраняване и популяризиране на местната идентичност и местните продукти
 - Осигуряване на автентични носии
 - Организиране на празници и възстановки на обичай жътва
 - Фестивали: на хляба, песните на Пламен Димитров, на занаятите, на виното
 - Детски турнири
 - Празници на селата
- Обекти, свързани с културния живот

- Ремонт, оборудване, обзавеждане на читалищата: сцени и декори, библиотеки, компютри, софтуер, озвучителна и осветителна техника
- Лятна сцена
- Обзавеждане и ремонт на младежки клубове
- Спортна инфраструктура: Спортни центрове

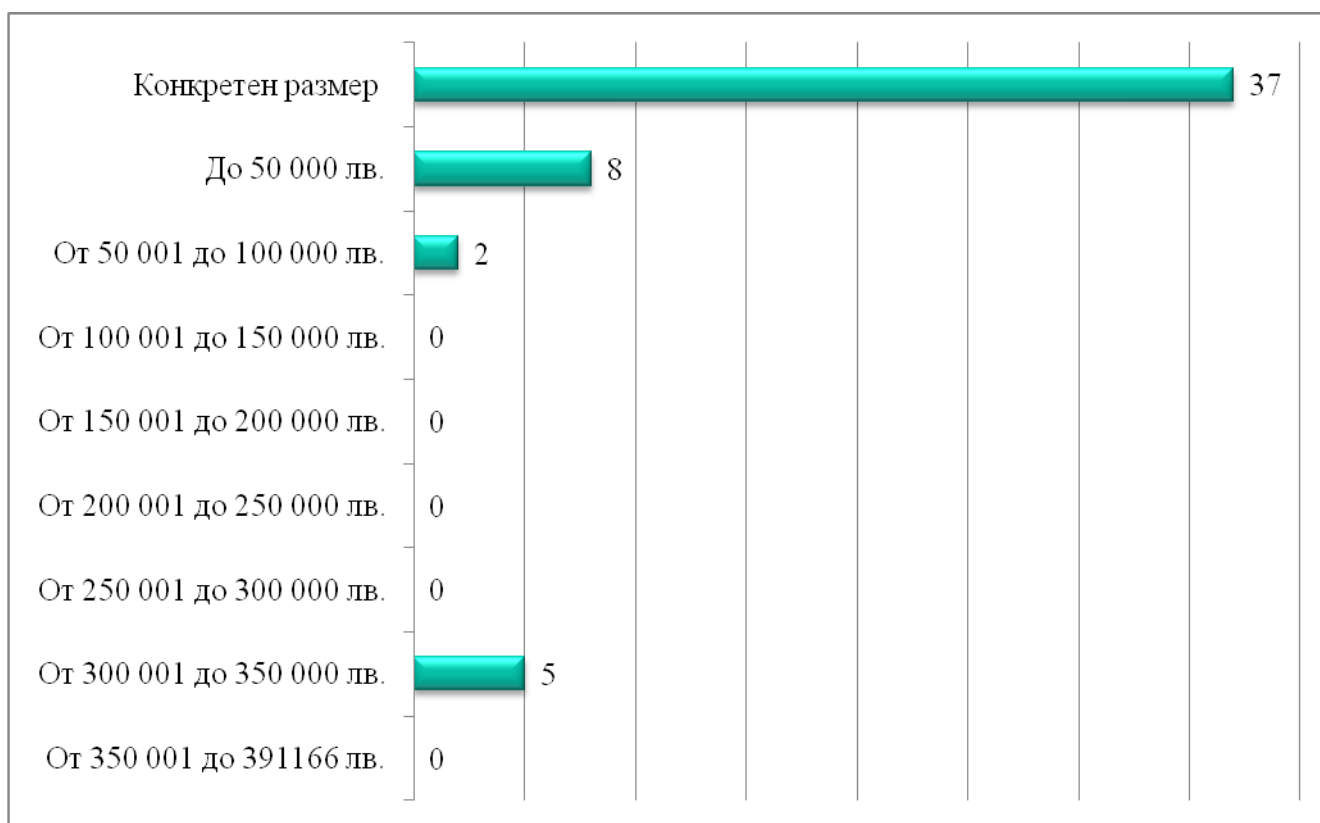
2.7.3. РАЗМЕР на планирана / необходима инвестиция

Размерът на планираната / необходима инвестиция е от голяма важност от гледна точка на планиране на финансовата част на Стратегията за водено от общностите местно развитие. От една страна – за да се прецени дали конкретната потребност може да бъде удовлетворена чрез средствата, с които би могла да разполага Местната инициативна група, и от друга – с цел по-коректно и адекватно на потребностите финансово планиране.

Анкетираните имаха възможност да опишат конкретен размер в отворен отговор и/ или да избере един от предложените варианти:

- До 30 000 лв.
- От 30 001 лв. до 50 000 лв.
- От 50 001 до 100 000 лв.
- От 100 001 до 150 000 лв.
- От 150 001 до 200 000 лв.
- От 200 001 до 250 000 лв.
- От 250 001 до 300 000 лв.
- От 300 001 до 350 000 лв.
- От 350 001 до 391166 лв.

Фигура 2.7.3. РАЗМЕР на планирана / необходима инвестиция за нестопанския сектор

Според анкетиранияте представители на нестопанския сектор преобладават конкретни потребности, за чиято реализация са необходими инвестиции в следните размери (фигура 2.8.5):

- За 37 от представените проектни идеи е даден общия размер на разходите за реализацията им, като преобладават сумите между 5000 и 15000, има една проектна идея на стойност 30000 лв, и една - 150 000 лв.
- 8 от проектните идеи са на стойност до 50 000 лв.
- 5 от проектните идеи са на стойности от 350 000 до 391 166 лв.

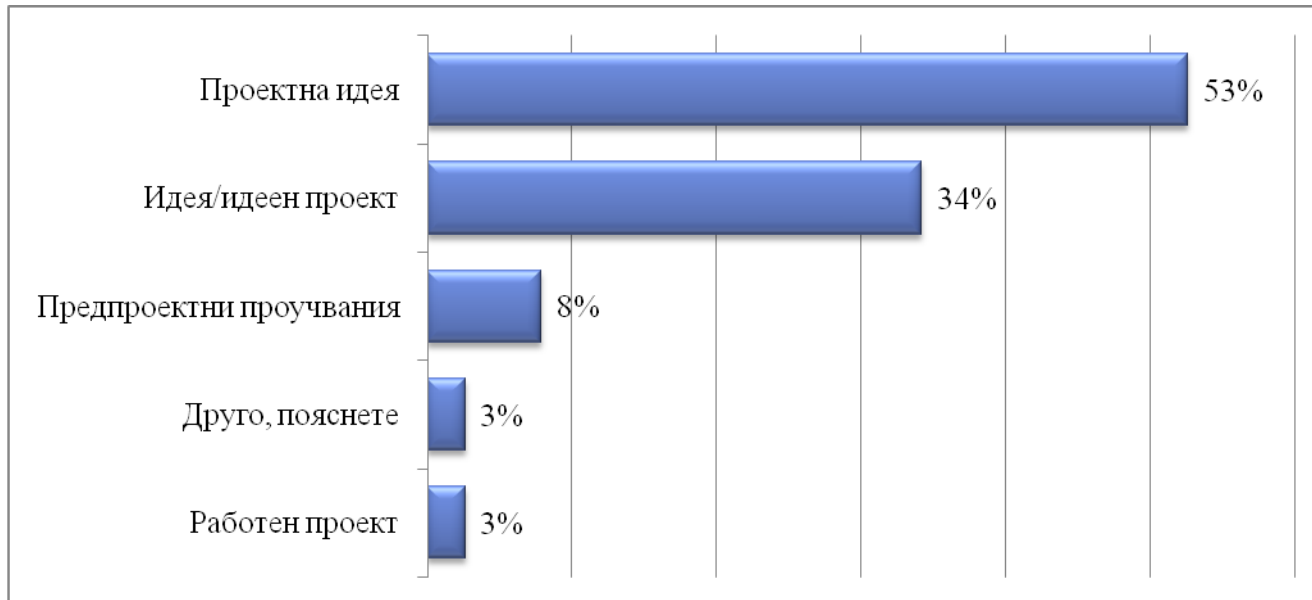
ИЗВОДИ:

Конкретните потребности / проектни идеи на нестопанския сектор са на стойност между 5 000 и 150 000 лева. Трябва да се отбележи, че финансовият ресурс, необходим за реализация на проектните идеи на нестопанския сектор, насочени към съхраняване и популяризиране на местната идентичност – основната потребност, изведена в по-горния въпрос, може да бъде определен на базата на отговорите на анкетиранияте – общата необходима сума е около 1 000 000 лева. За удовлетворяване на тези основни потребности на нестопанския сектор в Стратегията за водено от общностите местно развитие на МИГ „Добричка“ биха могли да се предвидят специфични финансови условия по мерки 7.2 и 7.5 от ПРСР 2014-2020 за бенефициенти от нестопанския сектор – например, по-малък максимален размер на общите разходи по проект.

2.7.4. Стадий на проектна готовност

С цел установяване на времето, за което една идея и/ или потребност може да се реализира, както и етапа на подготвяне, беше потърсено мнението на анкетирания от нестопанския сектор – фигура 2.8.5:

Фигура 2.7.4. Стадий на проектна готовност за нестопанския сектор

Анализът на резултатите от анкетирания показват:

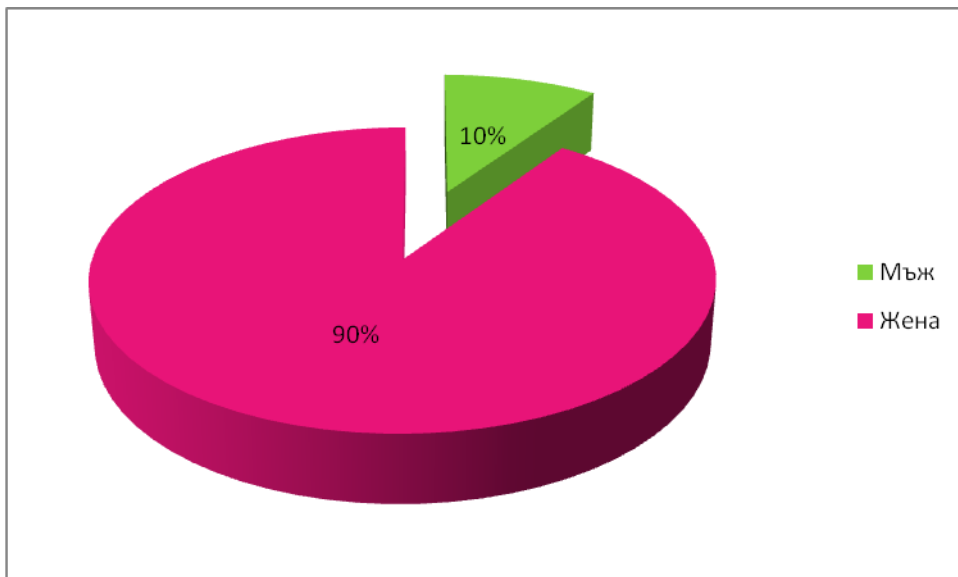
- Преобладават конкретните потребности на нестопанския сектор, разработени на стадий проектна идея, тоест – набелязани цели, дейности за постигането им и начини за осъществяване – 53 %;
- На второ място са проектните идеи, които са на етап идея – тоест, тепърва ще се доизясняват подробностите за нейното реализиране – 34% от представените конкретни потребности;

ИЗВОДИ:

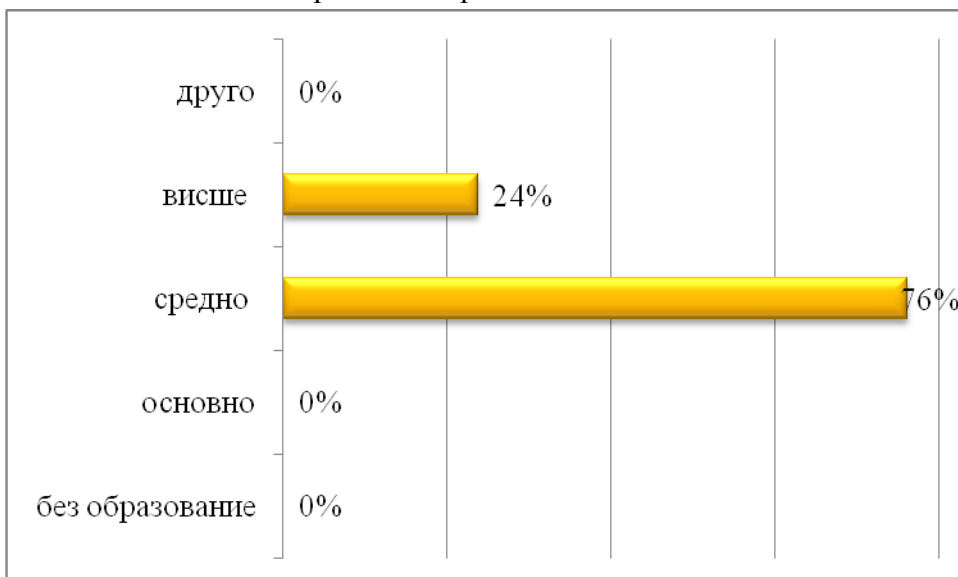
Изводът, който се налага, е, че нестопанският сектор на територията на МИГ „Добричка“ по-скоро е набелязал идеи и потребности, но все още няма проектна готовност за реализацията им.

2.7.5. Характеристики на анкетирания представители на нестопанския сектор

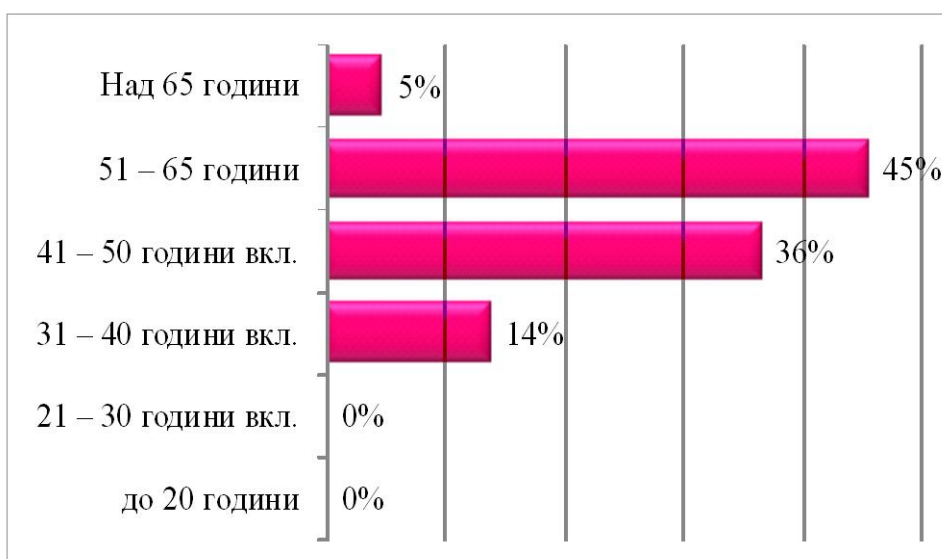
В извадката анкетирани са попаднали 90 % жени и 10 % мъже.

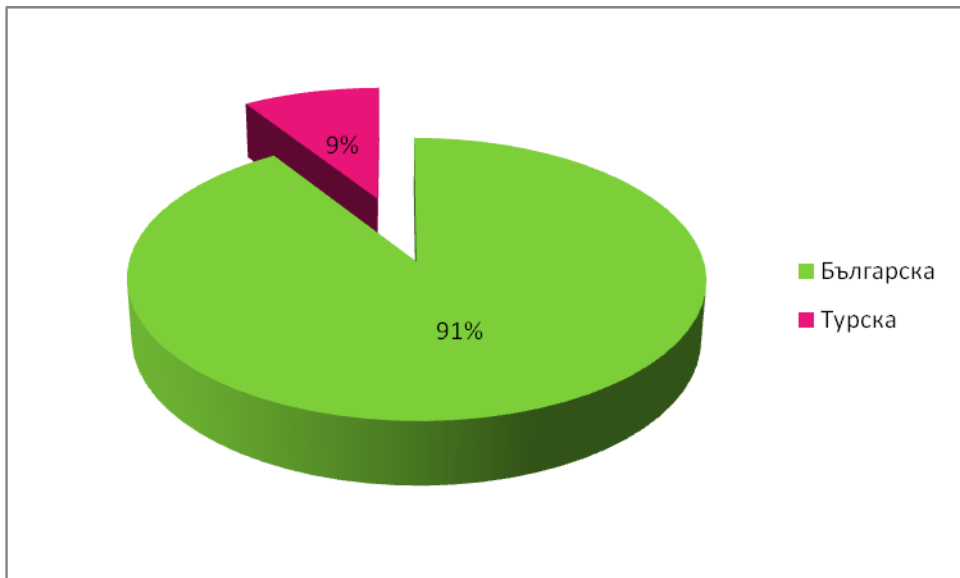
По степен на образование на анкетираните представители на нестопанския сектор разпределението е следното: преобладават (76%) лицата със средно образование, следвани от тези с висше – 24 %. Сред анкетираните няма лица с основно и по-ниско образование.

Възрастовата структура на анкетираните представители на нестопанския сектор е следната: преобладават (45%) лицата на възраст от 51 до 65 г., следвани от тези между 41 и 50 години (36%), лицата на възраст 31-40 години са 14 %.

Етническата структура на анкетираните представители на нестопанския сектор отразява адекватно етническата структура на населението на територията на МИГ „Добричка“: 90% са българи, 9 % са представители на турската етническа общност.

2.8. ПОТРЕБНОСТИ НА СТОПАНСКИЯ СЕКТОР ОТ ИНВЕСТИЦИИ И ПОДКРЕПА

С цел установяване на конкретните потребности на стопанския сектор и конкретно - на групите заинтересовани страни от бизнеса, в анкетната карта за тях са включени въпроси въпроси за установяване на техните нужди в различните направления на икономиката, както и секция за представяне на конкретни потребности/ проектни идеи.

Включените въпроси в секцията за идентифициране на конкретните потребности са насочени както към определяне на конкретното направление на потребността и/ или конкретната проектна идея, така и към нейното местоположение и планирания размер на инвестицията. Тази информация ще даде възможност да се планират стратегическите и финансови параметри на разработваната стратегия адекватно на потребностите.

2.8.1. Потребности от инвестиции за развитие на земеделското стопанство – направление на инвестицията

Доколкото селското стопанство е сред основните отрасли на местната икономика на територията на МИГ „Добричка“, важно за целите на разработване на Стратегия за водено от общностите местно развитие е установяването на потребностите на групите заинтересовани страни от бизнеса, свързани с развитието на агро-сектора.

Анкетиранията имаха възможност да изберат един от следните отговори:

- Модернизация на земеделското стопанство, вкл. специализирани зем. транспортни средства
- Постигане съответствие с нововъведени стандарти на Общността
- Подобряване на енергийната ефективност на стопанствата
- Съхранение на земеделската продукция
- Съоръжения за опазване на околната среда
- Създаване и/или презасаждане на трайни насаждения
- Производство на енергия от ВЕИ за собств.нужди

Резултатите от проучването са представени графично на фигура 2.8.1.

Основните потребности от инвестиции за развитие на селското стопанство са в три направления:

- Потребностите от инвестиции за модернизация на земеделското стопанство, вкл. специализирани зем. транспортни средства са поставени на първо място от анкетиранията – 69 % от отговорите;
- Предвид факта, че извадката на анкетиранията лица от бизнеса включва както представители на селското стопанство – растениевъдство и животновъдство, така и на другите групи заинтересовани страни, значителен е дялът на тези, които дават отговор „други“ – 21%.
- Инвестициите за създаване и/или презасаждане на трайни насаждения също са важни за анкетиранията представители на бизнеса – 7 %;
- Подкрепата за инвестиции, свързани със съхранение на земеделската продукция, е друга потребност, идентифицирана в проучването – 3 %.

Фигура 2.8.1. Потребности от инвестиции за развитие на земеделското стопанство – направление на инвестицията

ИЗВОД:

Основните потребности на стопанския сектор от инвестиции в земеделските стопанства, идентифицирани в проучването, са свързани с модернизацията на стопанствата, създаването и презасаждането на трайни насаждения и съхраняването на земеделската продукция. За ефективното удовлетворяване на тези потребности в Стратегията за ВОМР на МИГ „Добричка“ може да се даде приоритет в тези направления чрез критериите за оценка на проектите предложения.

2.8.2. Потребности от инвестиции в преработка/маркетинг на селскостопански продукти – направление на инвестицията

Преработката и маркетингът са много важни под-отрасли за развитието на икономиката на територията на МИГ „Добричка“ и беше потърсено мнението за потребностите на групите заинтересовани страни от стопанския сектор по този въпрос. Анкетираните имаха възможност изберат своите потребности измежду следните отговори:

- Процеси и технологии за преработка на селскостопански продукти
- Сгради, необходими за производството и маркетинга
- Нови машини и оборудване за подобряване на производствения процес и маркетинга

- Активи за съхранение, преработка, пакетиране, охлаждане, замразяване, сушене на продукцията
- Изграждане и/или модернизирание на лаборатории за нуждите на предприятието
- Специализирани транспортни средства за превоз на суровини и/или готова продукция
- Внедряване на системи за управление на качеството
- Производство на енергия от ВЕИ за собствено потребление
- Постигане съответствие със стандарти на ЕС
- Други
- Нямам такива потребности
- Не мога да отговоря.

Резултатите от проучването показват следните потребности на бизнеса в областта на преработката и маркетинга на селскостопанска продукция (фигура 2.9.2):

- Водещата потребност в преработката на селскостопанска продукция е свързана с инвестиции за нови машини и оборудване на подобряване на производствения процес и маркетинга – 41 % от анкетираните;
- Потребностите от инвестиции в процеси и технологии за преработка на селскостопански продукти са поставени на второ място – 23 %;
- Инвестициите в активи за съхранение, преработка, пакетиране, охлаждане, замразяване, сушене на продукцията са друга важна потребност – 18 %;
- Предвид факта, че анкетираните представители на бизнеса са от различните заинтересовани страни – от различни отрасли и подотрасли, отговорите „нямат такива потребности“ и „не мога да отговоря“ са общо 14 %.
- 5 % от анкетираните определят като важна потребността от сгради за производство и маркетинг.

Фигура 2.8.2. Потребности от инвестиции в преработка/маркетинг на селскостопански продукти – направление на инвестицията

ИЗВОД:

Основните потребности на стопанския сектор, свързани с преработката и маркетинга на селскостопански продукти, са в следните направления: нови машини и оборудване, процеси и технологии за преработка и активи за съхранение, преработка, пакетиране, охлаждане, замразяване, сушене на продукцията. Предвид факта, че територията на МИГ „Добричка“ е сред най-големите производители на селскостопанска продукция, е логично потребностите от преработка на земеделските продукти да е от особена важност. В тази връзка, в Стратегията за ВОМР трябва да се включи мярка 4.2 от ПРСР 2014-2020, с отразяване на тези основни направления на инвестициите чрез допустимите дейности и/или критериите за оценка.

2.8.2.1. Направления на потребностите от инвестиции в преработка/маркетинг на селскостопански продукти

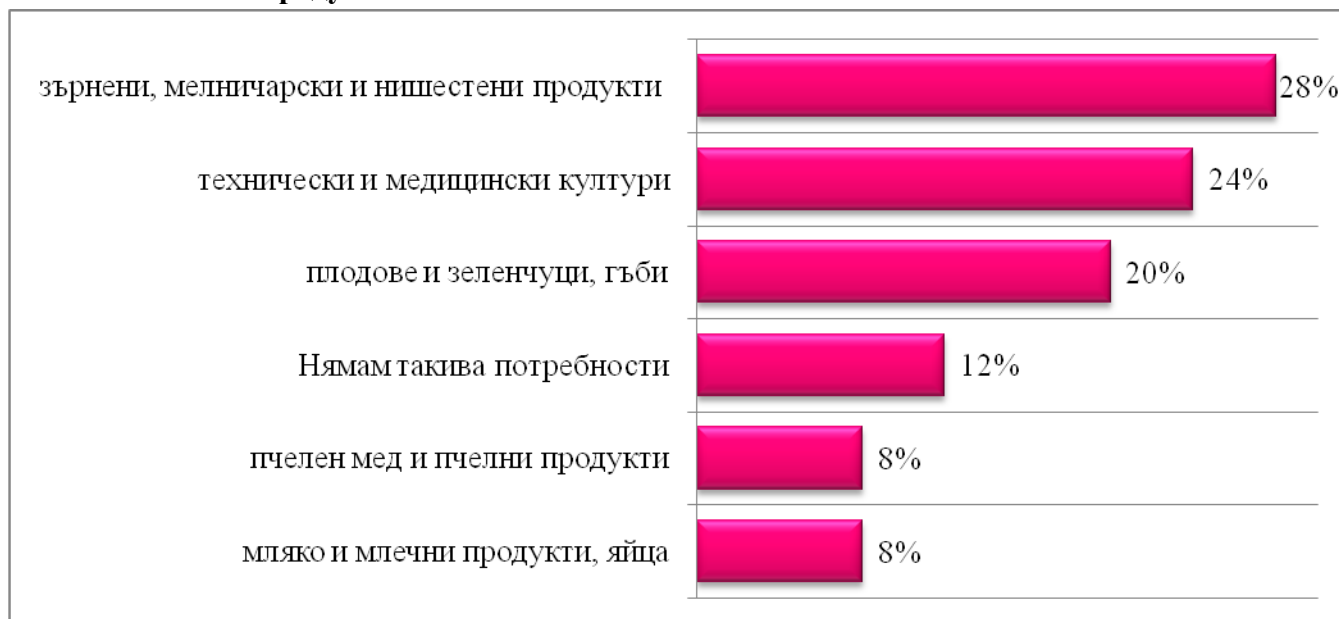
С цел изясняване на конкретните селскостопански продукти, които представителите на бизнеса преработват или ще преработват, към изразилите потребност от инвестиции за преработка на селскостопанска продукция беше зададен въпрос и за направлението – тоест, вида продукти, за които е предназначена инвестицията. Възможните направления са:

- Мляко и млечни продукти, яйца
- Месо и месни продукти
- Плодове и зеленчуци, гъби
- Пчелен мед и пчелни продукти
- Зърнени, мелничарски и нишестени продукти
- Растителни и животински масла и мазнини
- Технически и медицински култури
- Тютюн и тютюневи изделия, захар и сладкарски изделия
- Готови храни за селскостопански животни
- Гроздова мъст, вино и оцет
- Нямам такива потребности
- Не мога да отговоря

Резултатите от проучването са представени графично на фигура 2.8.2.1. и от тях могат да се изведат следните водещи направления на потребностите от инвестиции в преработката и маркетинга на селскостопанска продукция:

- Зърнени, мелничарски и нишестени продукти са водещи като продукти, които да се преработват – 28 %;
- Технически и медицински култури са следващите по значимост продукти, за които има потребности от преработка – 24% от всички анкетираните ;
- Преработката на плодове и зеленчуци, гъби е поставена на трето място от анкетираните – 20 % от отговорите.

Фигура 2.8.2.1. Направления на потребностите от инвестиции в преработка/маркетинг на селскостопански продукти

ИЗВОД:

Тези резултати много ясно отразяват отрасловата структура на селското стопанство на територията на МИГ – „Добричка“ и необходимостта от инвестиции за преработка на основните продукти, произвеждани от аграрния сектор – зърно, технически и медицински култури и плодове и зеленчуци. Тези основни потребности могат да бъдат приоритизирани в Стратегията за ВОМР чрез критериите за оценка на проектите предложения.

2.8.3. Потребности от инвестиции в неземеделски дейности

Разнообразяването на икономиката на територията на МИГ „Добричка“ е от съществено значение за нейното развитие и затова беше потърсена информация относно потребностите на групите заинтересовани страни от стопанския сектор в направленията / отраслите на неземеделския бизнес. Възможните отговори/направления са обобщени по следния начин:

- Производство или продажба на неземеделски продукти
- Развитие на туризъм (туристически обекти и услуги);
- Развитие на услуги във всички сектори (социални, здравни, счетоводни, ветеринарни, ИТ и др)
- Производство на енергия от възобновяеми енергийни източници за собствено потребление;
- Развитие на занаяти и други неземеделски дейности.
- Други
- Нямам такива потребности
- Не мога да отговоря

Резултатите от проучването на потребностите на стопанския сектор от инвестиции в неземеделски дейности са представени на фигура 2.8.3. и показват следните основни потребности от подкрепа:

- Предвид аграрния характер на икономиката на територията на МИГ „Добричка“, преобладаващият отговор е „нямат такива потребности“ – 59 %, а 10 % от анкетираните не могат да отговорят.
- Идентифицираните потребности от инвестиции в неземеделски дейности са:
 - Необходима е подкрепа за инвестиции в развитие на услугите на територията – 10 % от отговорите;
 - Производството и продажбата на неземеделски продукти също е определено като важна потребност от 10 % от анкетираните;
 - Потребността от подкрепа и инвестиции за развитие на туризъм - туристически обекти и услуги, е изразена от 7 %.

Фигура 2.8.3. Потребности от инвестиции в неземеделски дейности

ИЗВОДИ

Тези резултати са много показателни и отразяват отрасловата структура на икономиката на територията на МИГ „Добричка“, като потребностите от инвестиции в неземеделски дейности са значително по-малко от идентифицираните в сферата на селското стопанство и са свързани с услугите, производството на неземеделски продукти и в по-малка степен – с развитието на туризъм. В тази връзка, в Стратегията за ВОМР би трябвало да се планира включването на мярка 6.4 от ПРСР 2014-2020, с бюджет, отразяващ тези потребности.

2.8.4. Конкретни потребности и проектни идеи на представителите на групите заинтересовани страни от стопанския сектор

За установяване на конкретните потребности на групите заинтересовани страни от стопанския сектор, в анкетната карта за тях е включена секция за представяне на конкретни потребности/ проектни идеи. Включените въпроси в секцията за идентифициране на конкретните потребности и проектни идеи са насочени както към определяне на конкретното направление на потребността и/ или конкретната проектна идея, така и към нейното местоположение и планирания размер на инвестицията. Тази информация ще даде възможност да се планират стратегическите и финансови параметри на разработваната стратегия адекватно на потребностите.

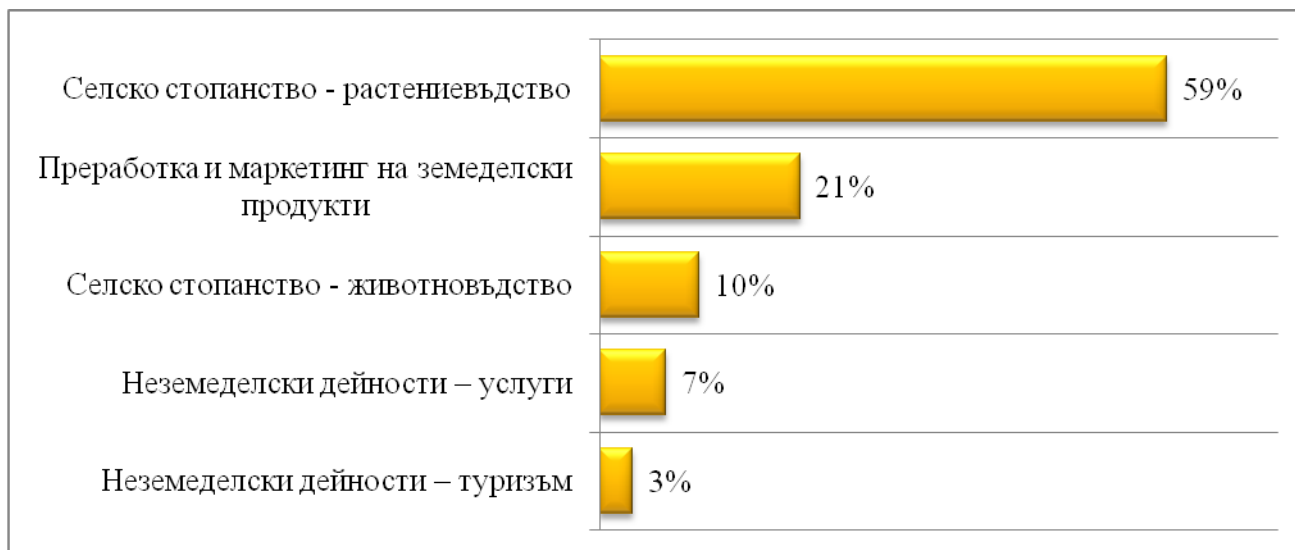
2.8.4.1. Инвестиционни направления на конкретни потребности и проектни идеи на представителите на групите заинтересовани страни от стопанския сектор

На първо място, чрез въпросите в анкетата беше потърсена информация за сектора / направлението на инвестиционната потребност:

- Селско стопанство - животновъдство
- Селско стопанство - растениевъдство
- Преработка и маркетинг на земеделски продукти
- Неземеделски дейности - Промисленост
- Неземеделски дейности – туризъм
- Неземеделски дейности – услуги
- Гори и горски продукти
- Друго

Резултатите от проучването показват конкретни потребности и проектни идеи основно в следните сектори и отрасли (фигура 2.8.4.1):

Фигура 2.8.4.1. Инвестиционни направления на конкретни потребности и проектни идеи на представителите на групите заинтересовани страни от стопанския сектор

- На първо място стопанските субекти поставят конкретни потребности и проектни идеи в селското стопанство - растениевъдството на територията на МИГ „Добричка“ – 59 % от анкетираните;
- Следват ги потребностите от инвестиции за преработка и маркетинг на земеделски продукти – 21 %;
- На трето място са проектните идеи в сферата на животновъдството – 10 % от представените конкретни идеи.

ИЗВОД:

Инвестиционните направления на потребностите/проектните идеи на стопанския сектор са в три основни направления: селско стопанство – растениевъдство и животновъдство и преработката на селскостопанска продукция. Тези две основни направления на потребностите на стопанския сектор могат да бъдат отразени в Стратегията за ВОМР чрез адекватно финансово разпределение на средствата по отделните мерки.

2.8.4.2. Конкретно описание / обект на проектната идея на представителите на групите заинтересовани страни от стопанския сектор

Анкетираните представители на групите заинтересовани страни от стопанския сектор имаха възможност да опишат обекта на планираната от тях инвестиция. Описаните проектни идеи на бизнеса са шест – две в направление туризъм, едно в производството, едно в услугите, и две – в селското стопанство, и са следните:

- Закупуване на земеделска техника и прикачен инвентар
- Селскостопански инвентар
- Сеялка за пролетници и торачка
- Закупуване на трактор
- Закупуване на прикачен инвентар
- Капково напояване и техника за градина от орехи и маточина
- Изграждане на капково напояване и закупуване пръскачка и прикачен инвентар
- Засаждане на 20 дка лавандула

- Засаждане на 50 дка лавандула
- Създаване на насаждения с лавандула 300 дка, закупуване на специализирана техника и изграждане на инсталация за дестилация
- Мандра
- Изграждане на дестиларна за етерични масла
- Закупуване на платформа за подвижно пчеларство
- Цех за добив , преработка и пакетаж на пчелни продукти
- Реконструкция на склад за съхранение на земеделска продукция и кантар
- Преработка на хранителни продукти, кетъринг и организиране на събития
- Обособяване на дневен детски център за развлечения, игри - занималня за свободно време
- Ремонтна работилница със склад за машини

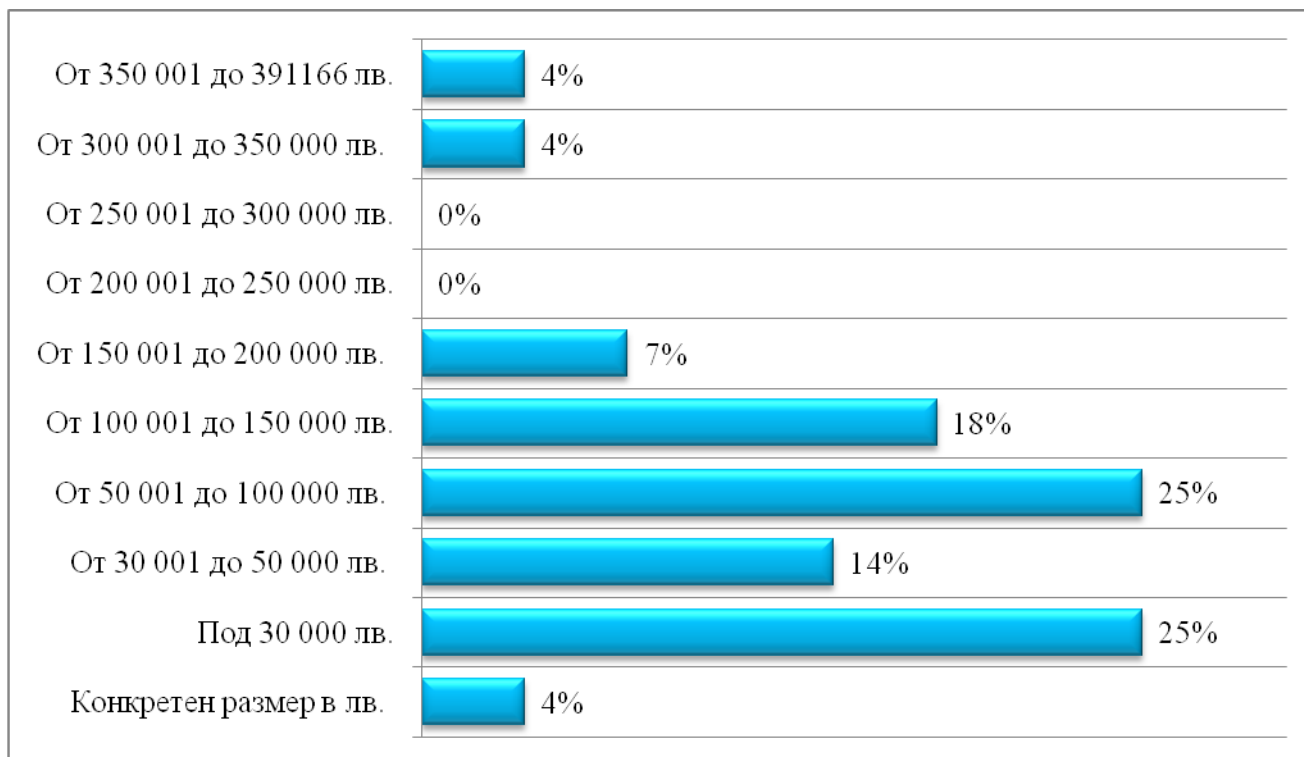
2.8.4.3. РАЗМЕР на планирана / необходима инвестиция от представителите на групите заинтересовани страни от стопанския сектор – общ размер на разходите

Размерът на планираната / необходима инвестиция на проектите от стопанския сектор е от голяма важност от гледна точка на планиране на финансовата част на Стратегията за водено от общностите местно развитие. От една страна – за да се прецени дали конкретната потребност може да бъде удовлетворена чрез средствата, с които би могла да разполага Местната инициативна група, и от друга – с цел по-коректно и адекватно на потребностите финансово планиране. Анкетираните имаха възможност да опишат конкретен размер в отворен отговор и/или да изберат един от предложените варианти, като е взет предвид допустимия максимален размер на проекти към МИГ – 200 000 евро:

- Под 30 000 лв.
- От 30 001 до 50 000 лв.
- От 50 001 до 100 000 лв.
- От 100 001 до 150 000 лв.
- От 150 001 до 200 000 лв.
- От 200 001 до 250 000 лв.
- От 250 001 до 300 000 лв.
- От 300 001 до 350 000 лв.
- От 350 001 до 391166 лв.

Резултатите от прочването показват, че размерите на инвестициите за осъществяване на конкретните проектни идеи в стопанския сектор са основно в следните граници (фигура 2.8.4.3.):

Фигура 2.8.4.3. РАЗМЕР на планирана / необходима инвестиция от представителите на групите заинтересовани страни от стопанския сектор – общ размер на разходите

- 25 % от проектните идеи са с размер на инвестицията между 50 001 и 100 000 лв.
- 25 % от проектните идеи са с размер на инвестицията до 30 000 лв.
- За 18 % от анкетираните общите разходи за конкретната проектна идея са между 100 001 и 150 000 лв.
- 14 % от анкетираните оценяват необходимите им средства за реализация на конкретната проектна идея на стойност между 30 001 и 50 000 лв.
- 4% от анкетираните са посочили конкретен размер на необходимите средства, като той варира от 20 000 до 300 000 лв., средна стойност около 100 000 лева.

Трябва да се отбележи, че предварителната оценка на необходимите финансови ресурси за реализацията на описаните конкретни проектни идеи (приблизителна, на базата на заявените направления на инвестициите), е следната:

- за реализацията на проектните идеи в сферата на модернизация на земеделските стопанства (подмярка 4.1 от ПРСР – субсидия до 50%) са необходими общо около 1 300 000 лева, което означава около 650 000 лв. необходим бюджет в СВОМР;
- за реализацията на проектните идеи за преработка на селскостопанска продукция (подмярка 4.2. от ПРСР– субсидия до 50%) са необходими общо 800 000 лева, тоест минимален бюджет в СВОМР от 400 000 лева.
- за реализацията на проектните идеи за инвестиции в неземеделски дейности (подмярка 6.4 от ПРСР– субсидия до 75%) – 400 000 лева, тоест – бюджет за мярката в СВОМР минимум 300 000 лева.

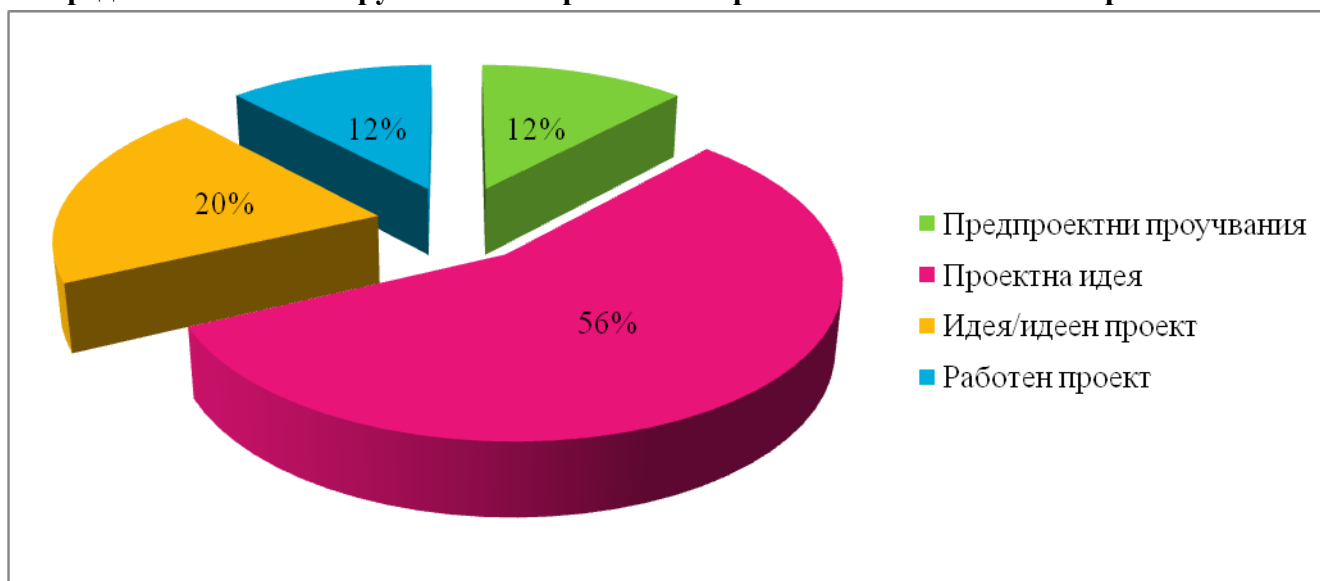
ИЗВОДИ:

Категорично преобладават проектните идеи с размер на инвестицията до 150 000 лева. Анализът на данните дава основание максималните допустими разходи по едно проектно предложение в Стратегията за ВОМР на МИГ „Добричка“ да бъдат ограничени до стойност, значително под допустимия максимум от 200 000 евро. Като вариант може да се предложи максималната стойност на общите разходи за един проект за стопанския сектор да бъде до 150 000 или 200 000 лв.

2.8.4.4. Стадий на проектна готовност за конкретната потребност / проектна идея на представителите на групите заинтересовани страни от стопанския сектор

Беше потърсено мнението на анкетирания от стопанския сектор за стадия на готовност на проектните идеи с цел установяване на времето, за което една идея и/ или потребност може да се реализира, както и готовността и информираността на анкетирания – фигура 2.8.4.4:

Фигура 2.8.4.4. Стадий на проектна готовност за конкретната потребност / проектна идея на представителите на групите заинтересовани страни от стопанския сектор

Анализът на резултатите от анкетирания показват:

- Преобладават конкретните потребности на стопанския сектор, разработени на стадий проектна идея, тоест – набелязани цели, дейности за постигането им и начини за осъществяване – 56 %;
- На второ място са проектните идеи, които са на етап идея – тоест, тепърва ще се доизясняват подробностите за нейното реализиране – 20% от представените конкретни потребности;

ИЗВОДИ:

Изводът, който се налага, е, че стопанският сектор на територията на МИГ „Добричка“ има достатъчно ясна представа в какви направления иска да инвестира, като повече от половината от проектните идеи са с набелязани цели, дейности и начини за реализация.

2.8.4.5. Готовност за инвестиция – осигурен финансов ресурс (собствен или привлечен) за собствено участие и реализиране на проектната идея на представителите на групите заинтересовани страни от стопанския сектор

От представителите на групите заинтересовани страни от стопанския сектор беше потърсена и информация доколко имат готовност за осигуряване на финансов ресурс за реализацията на техните проектни идеи и от какъв източник. Тази информация е важна за работата на МИГ „Добричка“, тъй като, от една страна, ще покаже степента на готовност на бизнеса за реализация на идеите, а от друга – ще позволи по-точно планиране на изпълнението на СВOMP и ще намали риска от неизпълнение на одобрените проекти.

Резултатите от проучването са представени на фигура 2.9.5.6. и са следните:

- Преобладават проектните идеи, за които анкетираните имат готовност да осигурят финансов ресурс от собствени и привлечени средства – 68 %;
- 18 % от анкетираните представители на стопанския сектор са търсили информация и имат идея как да осигурят необходимия финансов ресурс за реализиране на проектните си идеи;
- 11 % от анкетираните имат готовност за осигуряване на финансов ресурс от собствени средства за реализацията на проектите.

Фигура 2.8.4.5. Готовност за инвестиция – осигурен финансов ресурс (собствен или привлечен) за собствено участие и реализиране на проектната идея на представителите на групите заинтересовани страни от стопанския сектор

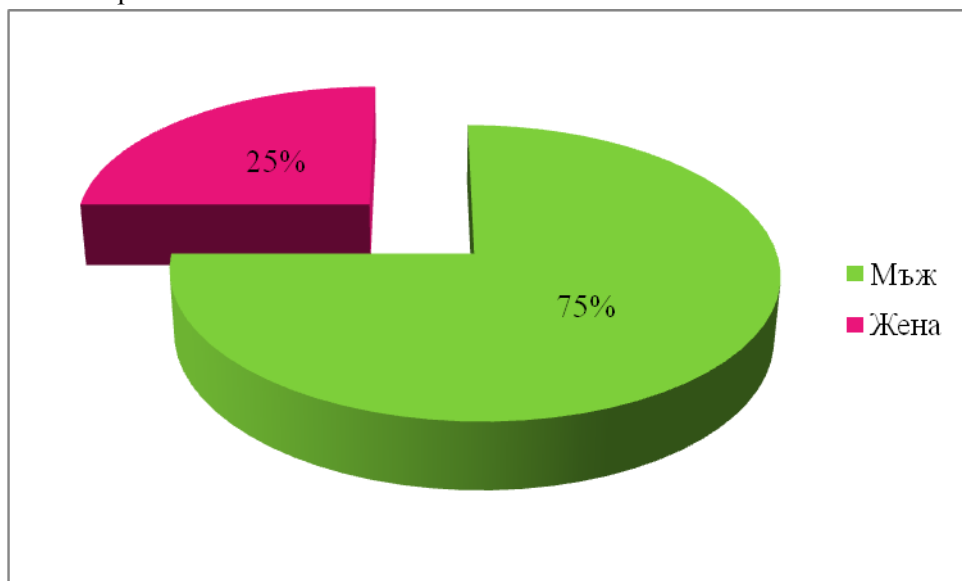
ИЗВОДИ:

Повечето от представителите на групите заинтересовани страни от стопанския сектор са информирани и имат готовност да осигурят необходимия финансов ресурс за собствено участие и за реализиране на проектните си идеи.

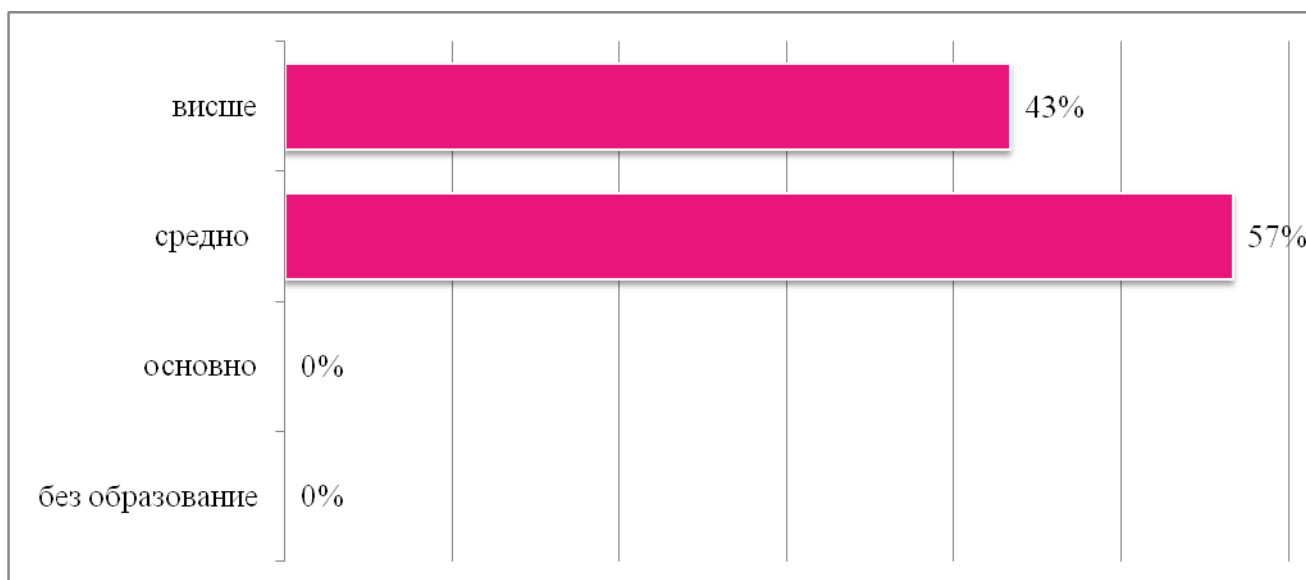
2.8.5. Характеристики на анкетирани представители на стопанския сектор

Всички анкетирани предприятия са с до 10 души персонал.

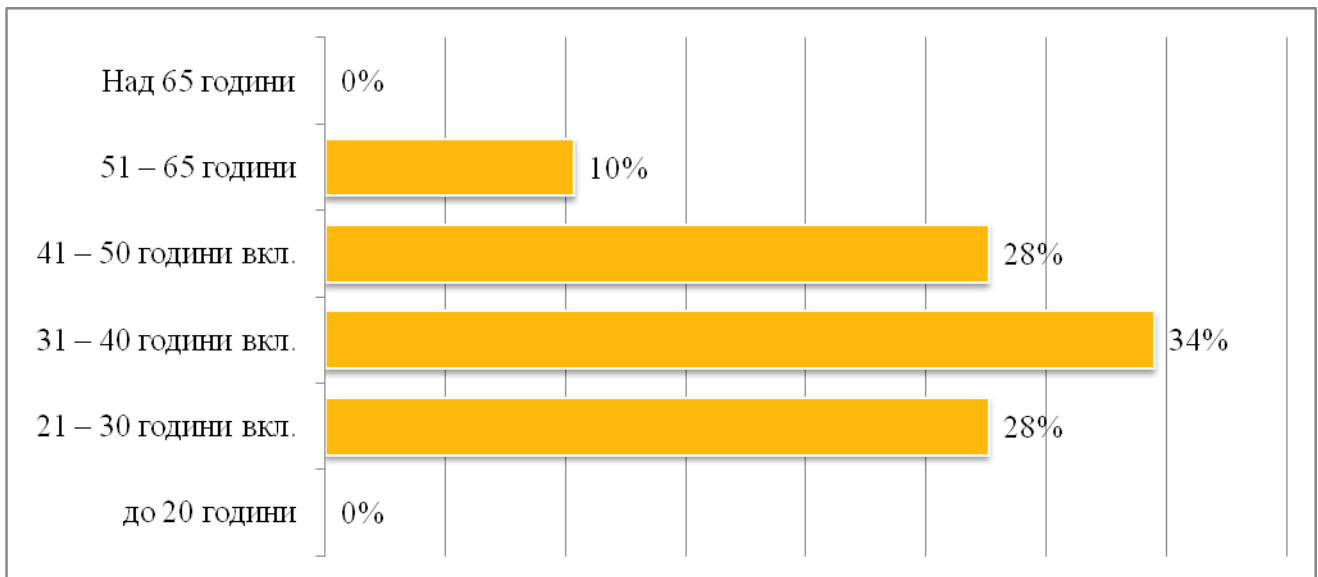
В анкетиранието са включени 25 % жени и 75 % мъже.

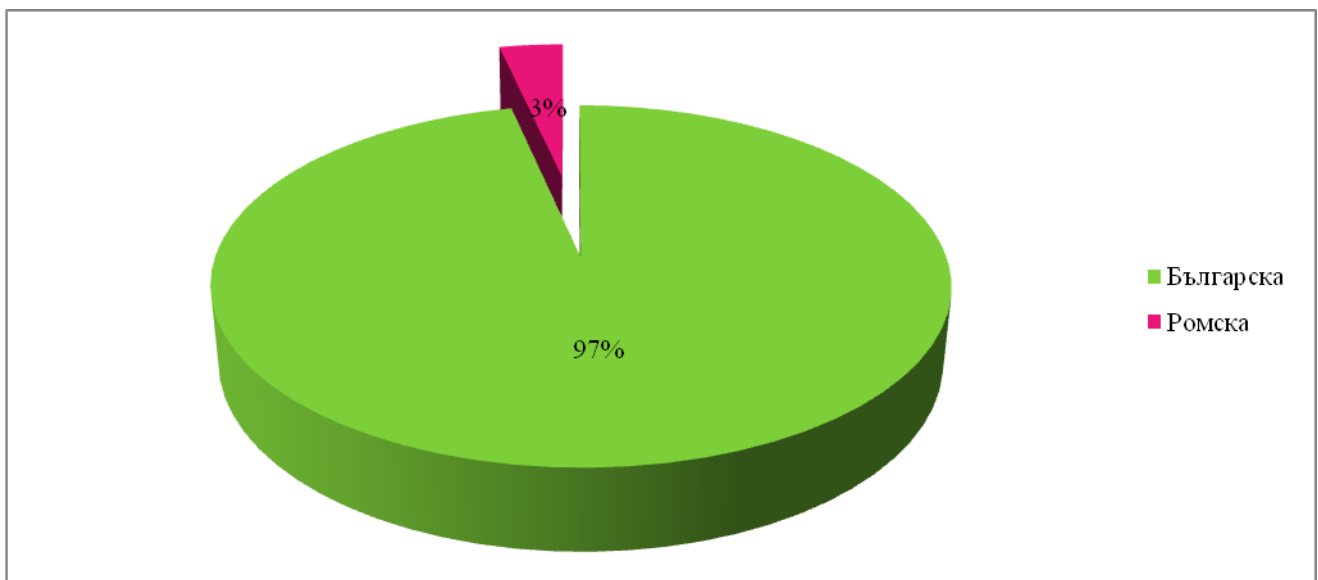
По степен на образование на анкетирани представители на стопанския сектор разпределението е следното: преобладават (57%) лицата със средно образование, следвани от тези с висше – 43 %. Сред анкетиранието няма лица с основно и по-ниско образование.

Възрастовата структура на анкетирани представители на стопанския сектор е следната: преобладават (34%) лицата на възраст от 31 до 40 г., следвани от тези между 21 и 30 години и 41-50 години – по 28%. Данните показват, че в групата на представителите на стопанския сектор преобладават повече млади хора, отколкото в останалите две.

Етническата структура на анкетираните представители на стопанския сектор е следната: 97% са българи, 3 % са представители на ромската етническа общност.

3. ИЗВОДИ ОТ ПРОУЧВАНЕ И АНАЛИЗ ЗА ИДЕНТИФИЦИРАНЕ НА ЗАИНТЕРЕСОВАНИТЕ СТРАНИ ОТ РАЗРАБОТВАНЕ И ИЗПЪЛНЕНИЕ НА СТРАТЕГИЯ ЗА ВОДЕНО ОТ ОБЩНОСТИТЕ МЕСТНО РАЗВИТИЕ НА ТЕРИТОРИЯТА НА МИГ – СЪВПАДАЩА С АДМИНИСТРАТИВНИТЕ ГРАНИЦИ НА ОБЩИНА ДОБРИЧКА, И ЗА УСТАНОВЯВАНЕ НА ТЕХНИТЕ ПОТРЕБНОСТИ

1. Идентифицирани групи заинтересовани страни от разработване и изпълнение на СВОМР на МИГ „Добричка“

Идентифицираните групи заинтересовани страни със силно позитивно/негативно отношение към политиката и високо ниво на сила/власт, които трябва да бъдат включени в процесите на взимане на решения по разработване и реализация на Стратегията за водено от общностите местно развитие на територията на МИГ Добричка“, са:

- Местна власт
- Земеделски производители: растениевъдство
- Земеделски производители: животновъдство
- Предприятия от хранително-вкусовата промишленост
- Предприятия от туризма
- Предприятия от преработваща промишленост (без ХВП)
- Предприятия от сектори търговия, услуги, строителство и транспорт
- Читалища
- Представители на малцинствени общности и уязвими групи (юридически и физически лица)

Консултиране в процеса на разработване на СВОМР на МИГ „Добричка“ трябва да се осъществи със следните групи заинтересовани страни:

- Образователни институции
- Предприятия от преработваща промишленост (без ХВП)
- Здравни и социални услуги
- Сдружения в сферата на образованието
- Сдружения в сферата на спорта и младежките дейности
- Църковни настоятелства и други организации, свързани с вероизповеданията
- Физически лица с интереси от развитие на територията

2. Потребности на групите заинтересовани страни от разработване и изпълнение на Стратегия за водено от общностите местно развитие на територията на МИГ „Добричка“

2.1. ОБЩИ ЦЕЛИ И ПОТРЕБНОСТИ

- Най-важните потребности, свързани с развитието на територията на МИГ „Добричка“, са в няколко основни направления: **обновяването на селата и подобряване на условията на живот, подобряване конкурентноспособността на селското стопанство и разнообразяването на местната икономика, съхраняване, популяризиране и маркетинг на местните исторически и природни ресурси и местната идентичност.** В тази връзка и отразявайки резултатите, при подготовката на Стратегия за водено от общностите местно развитие тези направления на потребностите би трябвало да намерят място в целите и приоритетите.
- При подготовка на Стратегията за новия програмен период Местна инициативна група „Добричка“ би трябвало да насочи усилията си към **обновяване на публичната инфраструктура и подобряване на условията на живот, подкрепа за развитие на селското стопанство и преработката на селскостопански продукти и за съхраняване и популяризиране на местната идентичност и местните продукти.** Тези основни направления са в съответствие и с основните цели на подхода Водено от общностите местно развитие. За удовлетворяване на потребностите на територията и на общността, свързани със съхраняване и популяризиране на местната идентичност и местното културно и природно наследство би трябвало да се помисли и разработи **собствена мярка**, доколкото мярка от ПРСР и Регламент 1303 не отговаря на тези потребности.
- **Публична инфраструктура:** Основните потребности на местните общности и заинтересованите страни, свързани с публичната инфраструктура на територията на МИГ „Добричка“ са свързани с необходимост от **подобряване на пътната и улична мрежа.** Предвид обаче ограниченията относно максималния размер на разходи по един проект, който може да се финансира от Стратегия за ВОМР – 200 000 евро, тези потребности трудно могат да бъдат удовлетворени в своята цялост. Поради тази причина усилията и целите на МИГ „Добричка“ би следвало да се насочат основно: **обекти, свързани с културния живот на селата и площи за широко обществено ползване и спортна инфраструктура.** В обобщение, по отношение на инвестициите в публична инфраструктура при разработването на Стратегията за ВОМР на МИГ „Добричка“, приоритет би трябвало да бъде даден на най-важните потребности, установени в настоящото проучване.

- **Инфраструктура за отдих, туристическа инфраструктура и сгради с религиозно значение:** Най-важните потребности от инвестиции в инфраструктура за отдих, туристическа инфраструктура и сгради с религиозно значение на територията на МИГ „Добричка“, според анкетиранията, са в следните направления: посетителски центрове за представяне на местното природно и културно наследство, в съоръжения за туристическа инфраструктура и в центрове за изкуство и занаяти. Тези потребности на заинтересованите страни би следвало да намерят отражение при планиране на стратегическата рамка на Стратегията за ВОМР на МИГ „Добричка“ чрез включване на съответните мерки – 7.5 и 7.6 от ПРСР 2014-2020, които биха осигурили инвестиции за удовлетворяването им.
- **Направления, в които бизнесът от територията на МИГ „Добричка“ има потребност от подкрепа:** Потребностите на територията от развитие на бизнеса са насочени към подкрепа за земеделските стопанства, преработката на селскостопански продукти и развитие на услуги – социални, ИТ, бизнес, здравни и други. Тези резултати съответстват на отрасловата структура на икономиката на територията, в която водещ отрасъл е селското стопанство. В тази връзка, подкрепата чрез СВОМР на МИГ „Добричка“ би трябвало да бъде насочена приоритетно към удовлетворяване на тези потребности чрез включване в стратегията на мерки от ПРСР 2014 – 2020 в тези три направления.

2.2. ПОТРЕБНОСТИ НА ПУБЛИЧНИЯ СЕКТОР ОТ ИНВЕСТИЦИИ И ПОДКРЕПА

- **Потребности на публичния сектор – направление на инвестицията на територията на МИГ – „Добричка“**
Основните потребности/проектни идеи, представени от публичния сектор, са свързани с инвестиции в малка по размери публична инфраструктура (съответстващи на под-мярка 7.2 от ПРСР) - основно в пътната и уличната мрежа, в площите за широко обществено ползване, и за повишаване енергийната ефективност на обществени сгради. Потребностите от инвестиции за подобряване на туристическата инфраструктура са с по-малко значение за територията. При разработване на Стратегията за ВОМР на МИГ „Добричка“ за задоволяването на тези потребности е необходимо включването на мярка 7.2.
- **Конкретните обекти на проектните идеи/потребностите са в следните направления:**
 - Ремонти на улици и тротоари и изготвяне на табели с наименованието на улиците и номерата на домовете
 - Спортна инфраструктура - спортни площадки, фитнес площадки на открито, ремонт на стадиони и съблекалните към тях
 - Детски площадки
 - Кътове за отдих, паркове с беседки, пейки, детски съоръжения, място за къмпинг

- Сгради с религиозно предназначение – ремонт на църква, изграждане на параклиси, ремонт на джамия
- Социална инфраструктура – центрове за настаняване от семеен тип
- Културна инфраструктура – ремонт на сгради на читалища, зала за ритуали, банкетна зала
- Повишаване на енергийната ефективност на обществени сгради - външна и вътрешна изолация
- Обзавеждане на клуб за пенсионери
- Туристическа атракция, туристически маршрут, изграждане на екопътека, алея за велопоходи, ловен туризъм

- **РАЗМЕР на планирана / необходима инвестиция** на публичния сектор преобладават конкретни потребности, за чиято реализация са необходими инвестиции:

Представените конкретни потребности/проектни идеи на публичния сектор са с преобладаващ размер до 100 000 лева, като на следващо място са проектите на стойност, близка до максималната допустима за проект към СВOMP – между 350 000 и 391 166 лева. В тази връзка, при разработване на СВOMP би могло да се помисли за поставяне на определени финансови условия в мерките, насочени към публичния и нестопанския сектор.

Общата сума на представените конкретни размери на инвестициите е 2 817 116 лв. Приблизителният размер (средна претеглена стойност) на останалите отговори за необходими инвестиции е 20 450 000 лева. Резултатите показват обща потребност от инвестиции в публична инфраструктура от около общо 23 300 000 лева.

- **Стадий на проектна готовност**

На територията на МИГ „Добричка“ има готовност сред публичния сектор за сравнително бърза подготовка и кандидатстване за финансиране на конкретните проектни идеи/потребности. Трябва да се отбележи, в същото време, че има 10 проекта на етап „работен проект“, както и 2 изцяло готови проекта.

2.3. ПОТРЕБНОСТИ НА НЕСТОПАНСКИЯ СЕКТОР ОТ ИНВЕСТИЦИИ И ПОДКРЕПА

- **Потребности на нестопанския сектор – направление на инвестицията**

Основните потребности на нестопанския сектор са свързани с инвестиции в **съхраняване и популяризиране на местната идентичност и местните продукти, в обекти, свързани с културния живот** – ремонт на сградите, оборудване и обзавеждане на читалищата и библиотеките, и в **спортна инфраструктура**. За удовлетворяването на тези потребности на нестопанския сектор е необходимо в Стратегията за ВOMP на МИГ „Добричка“ да бъдат

включени мерки 7.2 и 7.5 от ПРСР 2014 -2020, с допустими бенефициенти – читалища и ЮЛНЦ.

- **Конкретни проектни идеи на нестопанския сектор**

- Съхраняване и популяризиране на местната идентичност и местните продукти
 - Осигуряване на автентични носии
 - Организиране на празници и възстановки на обичаи
 - Фестивали: на хляба, песните на Пламен Димитров, на занаятите, на виното
 - Детски турнири
 - Празници на селата
- Обекти, свързани с културния живот
 - Ремонт, оборудване, обзавеждане на читалищата: сцени и декори, библиотеки, компютри, софтуер, озвучителна и осветителна техника
 - Лятна сцена
 - Обзавеждане и ремонт на младежки клубове
- Спортна инфраструктура: Спортни центрове

- **РАЗМЕР на планирана / необходима инвестиция**

Конкретните потребности / проектни идеи на нестопанския сектор са на стойност между 5 000 и 150 000 лева. Трябва да се отбележи, че финансовият ресурс, необходим за реализация на проектните идеи на нестопанския сектор, насочени към съхраняване и популяризиране на местната идентичност – основната необходимост, изведена в по-горния въпрос, може да бъде определен на базата на отговорите на анкетираните – общата необходима сума е около 1 000 000 лева. За удовлетворяване на тези основни потребности на нестопанския сектор в Стратегията за водено от общностите местно развитие на МИГ „Добричка“ биха могли да се предвидят специфични финансови условия по мерки 7.2 и 7.5 от ПРСР 2014-2020 за бенефициенти от нестопанския сектор – например, по-малък максимален размер на общите разходи по проект.

- **Стадий на проектна готовност**

Изводът, който се налага, е, че нестопанският сектор на територията на МИГ „Добричка“ по-скоро е набелязал идеи и потребности, но все още няма проектна готовност за реализацията им.

2.4. ПОТРЕБНОСТИ НА СТОПАНСКИЯ СЕКТОР ОТ ИНВЕСТИЦИИ И ПОДКРЕПА

- **Потребности от инвестиции за развитие на земеделското стопанство – направление на инвестицията на групите заинтересовани страни**

Основните потребности на стопанския сектор от инвестиции в земеделските стопанства, идентифицирани в проучването, са свързани с **модернизацията на стопанствата,**

създаването и презасаждането на трайни насаждения и съхраняването на земеделската продукция.

За ефективното удовлетворяване на тези потребности в Стратегията за ВОМР на МИГ „Добричка“ може да се даде приоритет в тези направления чрез критериите за оценка на проектните предложения.

- **Потребности от инвестиции в преработка/маркетинг на селскостопански продукти – направление на инвестицията**

Основните потребности на стопанския сектор, свързани с преработката и маркетинга на селскостопански продукти, са в следните направления: **нови машини и оборудване, процеси и технологии за преработка и активи за съхранение, преработка, пакетиране, охлаждане, замразяване, сушене** на продукцията.

Предвид факта, че територията на МИГ „Добричка“ е сред най-големите производители на селскостопанска продукция, е логично потребностите от преработка на земеделските продукти да е от особена важност. В тази връзка, в Стратегията за ВОМР трябва да се включи мярка 4.2 от ПРСР 2014-2020, с отразяване на тези основни направления на инвестициите чрез допустимите дейности и/или критериите за оценка.

- **Направления на потребностите от инвестиции в преработка/маркетинг на селскостопански продукти**

Водещи направления на потребностите от инвестиции в преработката и маркетинга на селскостопанска продукция на територията на МИГ „Добричка“:

- Зърнени, мелничарски и нишестени продукти;
- Технически и медицински култури;
- Преработката на плодове и зеленчуци, гъби.

Тези резултати много ясно отразяват отрасловата структура на селското стопанство на територията на МИГ „Добричка“ и необходимостта от инвестиции за преработка на основните продукти, произвеждани от аграрния сектор – зърно, технически и медицински култури и плодове и зеленчуци.

Тези основни потребности могат да бъдат приоритизирани в Стратегията за ВОМР чрез критериите за оценка на проектните предложения.

- **Потребности от инвестиции в неземеделски дейности**

Необходима е подкрепа за инвестиции в:

- развитие на услугите на територията;
- Производство и продажбата на неземеделски продукти.

Резултатите са показателни и отразяват отрасловата структура на икономиката на територията на МИГ „Добричка“, като потребностите от инвестиции в неземеделски дейности са значително по-малко от идентифицираните в сферата на селското стопанство и са свързани с услугите, производството на неземеделски продукти и в по-малка степен – с развитието на туризъм. В тази връзка, в Стратегията за ВОМР би трябвало да се планира включването на мярка 6.4 от ПРСР 2014-2020, с бюджет, отразяващ тези потребности.

- **Конкретни потребности и проектни идеи на представителите на групите заинтересовани страни от стопанския сектор**

- **Инвестиционни направления на конкретни потребности и проектни идеи на представителите на групите заинтересовани страни от стопанския сектор**

- Потребности и проектни идеи за развитие на селското стопанство – растениевъдството и животновъдството на територията на МИГ „Добричка“;
- Потребности от инвестиции за преработка и маркетинг на земеделски продукти.

Тези две основни направления на потребностите на стопанския сектор могат да бъдат отразени в Стратегията за ВОМР чрез адекватно финансово разпределение на средствата по отделните мерки.

- **Конкретни проектни идеи на представителите на групите заинтересовани страни от стопанския сектор**

- Закупуване на земеделска техника и прикачен инвентар
- Селскостопански инвентар
- Сеялка за пролетници и торачка
- Закупуване на трактор
- Закупуване на прикачен инвентар
- Капково напояване и техника за градина от орехи и маточина
- Изграждане на капково напояване и закупуване пръскачка и прикачен инвентар
- Засаждане на лавандула
- Създаване на насаждения с лавандула, закупуване на специализирана техника и изграждане на инсталация за дестилация
- Мандра
- Изграждане на дестиларна за етерични масла
- Закупуване на платформа за подвижно пчеларство
- Цех за добив , преработка и пакетаж на пчелни продукти
- Реконструкция на склад за съхранение на земеделска продукция и кантар
- Преработка на хранителни продукти, кетъринг и организиране на събития
- Обособяване на дневен детски център за развлечения, игри - занималня за свободно време
- Ремонтна работилница със склад за машини

- **РАЗМЕР на планирана / необходима инвестиция от представителите на групите заинтересовани страни от стопанския сектор – общ размер на разходите**

Преобладават проектните идеи с размер на инвестицията до 150 000 лева. Анализът на данните дава основание максималните допустими разходи по едно проектно предложение в Стратегията за ВОМР на МИГ „Добричка“ да бъдат ограничени до стойност, значително под допустимия максимум от 200 000 евро. Като вариант може да се предложи максималната стойност на общите разходи за един проект за стопанския сектор да бъде до 150 000 или 200 000 лв.

Трябва да се отбележи, че предварителната оценка на необходимите финансови ресурси за реализацията на описаните конкретни проектни идеи (приблизителна, на базата на заявените направления на инвестициите), е следната:

- за реализацията на проектните идеи в сферата на модернизация на земеделските стопанства (подмярка 4.1 от ПРСР – субсидия до 50%) са необходими общо около 1 300 000 лева, което означава около 650 000 лв. необходим бюджет в СВОМР;

- за реализацията на проектните идеи за преработка на селскостопанска продукция (подмярка 4.2. от ПРСР– субсидия до 50%) са необходими общо 800 000 лева, тоест минимален бюджет в СВОМР от 400 000 лева.

- за реализацията на проектните идеи за инвестиции в неземеделски дейности (подмярка 6.4 от ПРСР– субсидия до 75%) – 400 000 лева, тоест – бюджет за мярката в СВОМР минимум 300 000 лева.

- **Стадий на проектна готовност за конкретната потребност / проектна идея на представителите на групите заинтересовани страни от стопанския сектор**
Стопанският сектор на територията на МИГ „Добричка“ има достатъчно ясна представа в какви направления иска да инвестира, като повече от половината от проектните идеи са с набелязани цели, дейности и начини за реализация.
- **Готовност за инвестиция – осигурен финансов ресурс (собствен или привлечен) за собствено участие и реализиране на проектната идея на представителите на групите заинтересовани страни от стопанския сектор**
Повечето от представителите на групите заинтересовани страни от стопанския сектор – 79 % - са информирани и имат готовност да осигурят необходимия финансов ресурс за собствено участие и за реализиране на проектните си идеи.

ПРИЛОЖЕНИЯ

1 ВЪПРОСНИЦИ

- 1.1 Образец на структуриран въпросник за „Установяване на потребностите на заинтересованите страни от разработване и изпълнение на Стратегия за водено от общностите местно развитие” за публичен сектор.
- 1.2 Образец на структуриран въпросник за „Установяване на потребностите на заинтересованите страни от разработване и изпълнение на Стратегия за водено от общностите местно развитие” за нестопански сектор.
- 1.3 Образец на структуриран въпросник за „Установяване на потребностите на заинтересованите страни от разработване и изпълнение на Стратегия за водено от общностите местно развитие” за стопански сектор.

2 ПОПЪЛНЕНИ ВЪПРОСНИЦИ

- 2.1. Попълнени оригинали на структуриран въпросник за „Установяване на потребностите на заинтересованите страни от разработване и изпълнение на Стратегия за водено от общностите местно развитие” за публичен сектор.
- 2.2. Попълнени оригинали на структуриран въпросник за „Установяване на потребностите на заинтересованите страни от разработване и изпълнение на Стратегия за водено от общностите местно развитие” за нестопански сектор.
- 2.3. Попълнени оригинали на структуриран въпросник за „Установяване на потребностите на заинтересованите страни от разработване и изпълнение на Стратегия за водено от общностите местно развитие” за стопански сектор.